

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA ÚČETNICTVÍ A FINANČÍ

Studijní program: B 6208 Ekonomika a management

Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

**Spolupráce obcí při zabezpečování místních
veřejných statků**

Vedoucí bakalářské práce:

Doc. Ing. Milan Jílek, Ph.D.

Autor

Alena Dušáková

2010

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma *Spolupráce obcí při zabezpečování místních veřejných statků* vypracovala samostatně na základě vlastních zjištění a materiálů, které uvádím v seznamu použité literatury.

Prohlašuji, v souladu s § 47 b zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne 10. 5. 2010

.....

Podpis

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce doc. Ing. Milanu Jílkovi, Ph.D. za vedení a pomoc při zpracování bakalářské práce. Současně děkuji panu Dlouhému, starostovi obce Staňkov, za praktické rady a připomínky.

Obsah

1	Úvod	2
2	Literární přehled.....	3
2.1	Veřejné statky.....	3
2.2	Zabezpečování veřejných statků územní samosprávou	4
2.2.1	Formy zabezpečení veřejných statků	4
2.3	Spolupráce obcí.....	6
2.3.1	Účel spolupráce.....	7
2.3.2	Formy spolupráce mezi obcemi.....	8
2.3.3	Dobrovolný svazek obcí	13
2.3.4	Financování spolupráce	16
2.3.5	Význam spolupráce pro rozvoj obce	17
2.3.6	Meziobecní spolupráce v Evropě.....	18
3	Metodika	21
4	Spolupráce obcí v Jihočeském kraji.....	23
4.1	Právní forma spolupráce	23
4.2	Vývoj a důvody vzniku spolupráce.....	28
4.3	Vývoj příjmů dobrovolných svazků obcí.....	30
4.4	Vývoj výdajů dobrovolných svazků obcí.....	38
4.5	Saldo příjmů a výdajů dobrovolných svazků obcí.....	47
4.6	Účel spolupráce	50
4.7	Charakteristika Svazku obcí Chlum u Třeboně, Staňkov a Hamr	54
5	Závěr	56
6	Summary.....	58
7	Přehled literatury.....	59

1 Úvod

Zabezpečování veřejných statků prostřednictvím veřejných rozpočtů je standardní problematikou veřejných financí, a tak o něm samozřejmě existuje mnoho teoretických poznatků. U této aktivity státu dochází k jejímu částečnému decentralizování a přenesení zodpovědnosti a pravomocí na nižší vládní úrovně a až na základní územní samosprávné celky – obce.

Obce se samozřejmě snaží poskytovat veřejné statky svým občanům co nejefektivněji, takže s maximálním možným užitekem při minimálních možných nákladech při dodržení určené kvality těchto statků. Avšak při plnění těchto svých úkolů jsou limitovány omezenými zdroji, a to jak finančními, tak i personálními apod. Jedním z mnoha východisek pro stabilní zabezpečování veřejných statků a dalších potřeb svých občanů je pro obec spolupráce s dalšími obcemi.

Historicky nejde o nic nového, nicméně v České republice není právní řád v této oblasti zdaleka tak propracovaný jako ve vyspělých zemích hlavně západní Evropy, odkud také některé možnosti spolupráce čerpáme.

Cílem této práce je zhodnotit vývoj a stav spolupráce obcí v Jihočeském kraji. Účelem spolupráce obcí může být mnoho aktivit, ale tato práce se zaměřuje především na zabezpečování místních veřejných statků obcemi. Současně se z dostupných pramenů pokusí zhodnotit vývoj spolupráce na uvedeném území.

Východiskem práce je teorie veřejných statků a jejich zabezpečování. Dále je pozornost zaměřena na charakteristické rysy spolupráce obcí. V další části této práce je popsán metodický postup následující praktické analýzy, která obsahuje reálné hodnoty, z nichž jsou vyvozeny výsledky.

2 Literární přehled

2.1 Veřejné statky

Veřejné statky jsou takové statky, tedy zboží či služby, které různou měrou poskytuje veřejný sektor, jsou tedy zajišťovány státem, kraji a obcemi a financovány zcela nebo zčásti z finančních prostředků soustředěných v soustavě veřejných rozpočtů (Pařízková, 2008).

Základní vlastnosti charakterizující veřejné statky jsou:

- a) Nedělitelnost spotřeby (kvantitativně a kvalitativně) a nesoutěživost spotřebitele,
- b) Nevylučitelnost ze spotřeby,
- c) Nulové mezní náklady na spotřebu každého dalšího spotřebitele.

Veřejné statky můžeme podle ekonomického kritéria, tj. podle způsobu spotřeby členit takto:

- a) Čisté veřejné statky,
- b) Smíšené veřejné statky.

Čisté veřejné statky splňují tři výše uvedené základní charakteristiky, zatímco smíšené veřejné statky jsou kvantitativně dělitelné na jednotlivé spotřebitele (Lajtkepová, 2009).

Pařízková (2008) člení veřejné statky takto:

- a) Čistě veřejné statky – Takto jsou označovány statky, jejichž spotřeba je určena všem spotřebitelům v relativně stejném množství a kvalitě, tím je téměř úplně vyloučena soutěživost spotřebitelů a nelze určit spotřebiteli určit cenu za spotřebovaný statek.
- b) Smíšené statky – Spotřeba těchto statků je dělitelná na jednotlivce, ale kvalita je pro všechny spotřebitele stejná.
- c) Místní (lokální) veřejné statky – Patří sem čisté veřejné i smíšené statky, které jsou místně ohraničeny a slouží především místnímu obyvatelstvu.

2.2 Zabezpečování veřejných statků územní samosprávou

Výdaje veřejných rozpočtů se dají členit podle jejich funkce na výdaje alokační, redistribuční a stabilizační. Alokační výdaje zahrnují mimo jiné právě výdaje na financování čistých a smíšených veřejných statků územní samosprávou (Peková, 1997).

Tato alokační funkce veřejných financí byla v minulosti postupně decentralizována na nižší vládní úrovně. Základním problémem této decentralizace je, jestli mají být veřejné statky financovány ze státního rozpočtu, anebo jednotlivými nižšími stupni územní samosprávy.

Decentralizace zabezpečování veřejných statků znamená, že vybrané veřejné statky jsou částečně zajišťovány a financovány nižšími vládními úrovněmi. Důvodem je, že jednotlivé nižší vládní úrovně znají lépe místní podmínky, ekonomiku, trh, sociální problémy, potřeby atd., takže jejich prostřednictvím mohou být tyto statky lépe a efektivněji zajištěny (Lajtkepová, 2009).

Úkolem samosprávy je zabezpečit pro své občany celou řadu statků a služeb, prostřednictvím jakých organizací tak učiní je v jejich kompetenci. Obecný trend delegování pravomocí na územní samosprávy nese s sebou i odpovídající finanční toky, což vede k rostoucí spolupráci samospráv se soukromým sektorem a využívání dalších možností zabezpečování veřejných statků, jako je zakládání společných podniků, atd. (Provazníková, 2009).

2.2.1 Formy zabezpečení veřejných statků

Podle Pekové (2004) může územní samospráva zajišťovat veřejné statky takto:

- Ve veřejném sektoru tj. prostřednictvím vlastních neziskových organizací nebo i obchodních společností, které k tomu účelu zřídila nebo založila;
- Veřejnou zakázkou u soukromého sektoru, např. na základě výběrového řízení;

- Partnerstvím – veřejný sektor uzavře partnerství se soukromým sektorem, např. založí společný podnik.

Pro zabezpečování veřejných statků zřizují v ČR obce a kraje v současné době různé typy neziskových organizací:

- Organizační složky (OS),
- Příspěvkové organizace (PO),
- Obecně prospěšné společnosti (OPS).

V České republice územní samospráva zabezpečuje čisté veřejné statky většinou prostřednictvím organizačních složek, které nemají právní subjektivitu a jsou absolutně napojeny na rozpočet svého zřizovatele, takže obce nebo kraje, svými příjmy i výdaji.

Smíšené veřejné statky jsou nejčastěji zabezpečovány prostřednictvím zřízení příspěvkových organizací. Ty jsou právně subjektivní a na rozpočet zřizovatele jsou napojeny zpravidla příspěvkem z jeho rozpočtu. Tyto organizace nejsou zřizovány za účelem dosahování zisku, ale aby uspokojovaly potřeby občanů zabezpečováním veřejných statků.

Zabezpečování veřejných statků prostřednictvím veřejné zakázky má smysl pouze tehdy, je-li levnější než jejich zabezpečení ve veřejném sektoru, při zachování kvality. Je nutné zajistit maximální efektivnost této formy zajišťování a financování veřejných potřeb.

Zajišťování veřejných statků partnerstvím veřejného a soukromého sektoru se v posledních letech v řadě vyspělých zemí dynamicky rozvíjí. Forem partnerství je celá řada, ale vždy je základem precizně formulovaná písemná smlouva.

Pařízková (2008) uvádí, že územně samosprávné celky mohou dobrovolně nakládat se svým majetkem. Mohou sdružovat prostředky za účelem společného zajišťování veřejných statků, současně mohou obce zřizovat společnosti podle obchodního zákoníku a zejména mohou zakládat příspěvkové organizace a organizační složky,

veřejně prospěšné společnosti, ale i dobrovolné svazky obcí a zájmová sdružení právnických osob.

Provazníková (2009) vyjmenovává tyto organizační formy zajišťování veřejných služeb:

- Komunální organizace,
- Obchodní společnosti,
- Neziskové organizace,
- Spolupráce mezi obcemi (i kraji) navzájem,
- Partnerství veřejného a soukromého sektoru (public-private partnership = PPP).

Komunální organizace zahrnují odbory obecních či krajských úřadů, organizační složky, příspěvkové organizace a specifické právnické osoby zřizované samosprávnými územními celky. Za účelem poskytování vzdělávání to jsou školské právnické osoby, za účelem realizace výzkumu jde o veřejné výzkumné instituce.

Obchodní společnosti jsou právnické osoby založené na základě obchodního zákoníku. Nejčastější právní formy využívané pro místní veřejné služby jsou společnost s ručením omezeným a akciová společnost.

Neziskové organizace, se kterými mohou územní samosprávné celky uzavřít smlouvu o poskytování služeb, jsou především občanská sdružení v oblasti sociálních služeb, nadace a nadační fondy a obecně prospěšné společnosti.

2.3 Spolupráce obcí

Spolupráce obcí pokrývá složitě rozčleněnou oblast obecních aktivit, podle úkolů obcí při svém rozvoji a při výkonu činností v samostatné i v přenesené působnosti. Tato meziobecní spolupráce lze rozdělit do dvou oblastí. Spolupráce je možná buď v rámci veřejného sektoru, nebo může veřejný sektor spolupracovat se soukromým. Důvodem pro toto členění je odlišný charakter spolupráce a s tím je spojena i odlišná právní

úprava. V rámci obou způsobů uskutečňování spolupráce ji lze ještě dále členit na jednotlivé formy spolupráce (Galvasová, 2006).

Z Evropské charty místní samosprávy, která se v roce 1999 stala součástí našeho právního řádu, plyne právo místních společenství spolupracovat při výkonu svých činností a sdružovat se navzájem k splnění společných zájmů. Místní společenství mají současně právo spolupracovat se svými protějšky v zahraničí a být členy mezinárodních sdružení těchto společenství. Tyto práva jsou více konkretizována v zákoně o obcích č. 128 / 2000 Sb. (Nejdl, 2007).

2.3.1 Účel spolupráce

Obce mohou realizovat spolupráci různými způsoby, které se odvíjí od konkrétního účelu spolupráce. Účel spolupráce vychází z cílů, jichž chce obec ve svém rozvoji dosáhnout a které není možné realizovat individuálně.

Účelem spolupráce je tedy – vzhledem k cílům obce – následující:

- Celkový rozvoj území,
- Rozvoj určitých aspektů území (monotematická spolupráce),
- Společný výkon úkolů spadajících do samostatné působnosti (Galvasová, 2006).

Účel spolupráce zaznamenal od počátku 90. let určitý vývoj. Tehdy byly svazky vytvářeny nejčastěji k účelům spolupráce v oblasti životního prostředí (hlavně hospodaření s odpady) a technické infrastruktury. Méně obvyklými důvody byl ekonomický rozvoj, problematika zaměstnanosti, dosažitelnost dotací atd. O dekádu později už se stalo nejčastějším účelem sdružování propagace mikroregionu a rozvoj venkovské turistiky. Další časté důvody spolupráce jsou:

- Koordinace rozvoje mikroregionu,
- Společný postup při zpracování a prosazování projektů v souladu se schválenou územně plánovací dokumentací a rozvojovými dokumenty,
- Zabezpečení aktivit ve školství, kultuře, sportu, požární ochraně,
- Ochrana životního prostředí

- Rozvoj dopravní a technické infrastruktury a občanské vybavenosti (Galvasová, 2006).

Podle Pekové (1997) se při společném zabezpečování veřejných statků několika obcemi rozloží náklady a zároveň jsou potřebná zařízení lépe využita. Využije se tak efekt ze sdílených nákladů. Účelem sdružování prostředků obcí je dosáhnout hospodárnějšího využití prostředků a zároveň i dosáhnout vyššího využití zařízení produkující veřejné statky pro větší počet spotřebitelů.

2.3.2 Formy spolupráce mezi obcemi

Spolupráce mezi obcemi může být realizována na základě smlouvy uzavřené ke splnění konkrétního úkolu, a to na dobu určitou nebo neurčitou. Musí mít písemnou formu a být schválena zastupitelstvy příslušných obcí. Další forma spolupráce obcí je založení právnické osoby dvěma či více obcemi podle obchodního zákoníku. Obce se mohou také sdružovat podle předpisů o sdružování občanů pouze za předpokladu, že členem takového občanského sdružení jsou i jiné právnické a fyzické osoby než obce.

Významná forma spolupráce jsou dobrovolné svazky obcí (DSO). Členem svazku mohou být jen obce. Dobrovolný svazek obcí je právnickou osobou, má svůj rozpočet a hospodaří s vlastním majetkem, který získal vlastní činností, i s majetkem, který do něj obce vložily, a dále zůstává v jejich vlastnictví. Svazek vzniká za účelem prosazování společných zájmů obcí, např. shromažďování a svoz komunálního odpadu, správa majetku obcí, zejména místních komunikací, zajištění dopravní obslužnosti daného území, atd. Dobrovolné svazky obcí mohou zřizovat své právnické osoby např. tzv. školské právnické osoby.

Společenství obcí je nová forma spolupráce obcí zapracovaná v návrhu věcného záměru novely zákona o obcích, který uveřejnilo ministerstvo vnitra. Tato nová právní forma spolupráce obcí by měla být pro obce výhodnější oproti nejvyužívanějšímu

dobrovolnému svazku obcí. Společenství obcí by mělo podpořit hospodářský a sociální rozvoj a zajistit efektivnější výkon veřejné správy na svém území.

Existují také přeshraniční možnosti spolupráce. Obce mohou spolupracovat s obcemi jiných států a být členy mezinárodních sdružení místních orgánů. Tento druh spolupráce je častý u obcí z hraničních oblastí států (Provazníková, 2009).

Mezi kolektivní formy spolupráce obcí patří:

- Zájmová sdružení právnických osob
- Dobrovolné svazky obcí

Zájmová sdružení právnických osob mají právní ukotvení v občanském zákoníku. Vznikají za předpokladu, že jednotlivé právnické osoby mají podobné zájmy a při jejich uspokojování a k dosažení společných cílů se mohou spojovat. To je možné na základě dvou dokumentů – smlouva o sdružení a zakladatelská smlouva. Obce se mohou takto sdružovat jen, pokud jde o spolupráci obcí a právnických a fyzických osob.

Smlouvou o sdružení nevzniká nový právní subjekt, nýbrž se v ní upravují práva a povinnosti jednotlivých subjektů při realizaci sdružené činnosti. Všichni účastníci musejí přispívat majetkem či finančně tomu účastníkovi, kterého plněním úkolů pověřili. Nejčastěji se jedná o časově omezenou nebo jednorázovou spolupráci s jednoduchými účely, např. společné financování výstavby projektů, na jejichž budoucím využití se budou podílet.

Smlouva o vzniku sdružení právnických osob má za důsledek vznik nového právního subjektu, který účastníci zřizují za účelem realizace úkolů vedoucích k uskutečnění společných zájmů. Členem sdružení právnických osob může být jen právnická osoba. Předmět činnosti sdružení může být libovolný, podle potřeb jednotlivých právnických osob. Obce mohou založit toto sdružení např. k provozu vodovodních systémů, skládek, inženýrských sítí, atd.

Dobrovolné svazky obcí jsou samostatnými právními subjekty, které mají svým posláním sloužit k zabezpečování vybraných úkolů veřejné správy. Jde tedy o subjekty zřizované pro účely veřejnoprávních funkcí. Právní úprava DSO se nalézá v občanském zákoníku a v zákoně o obcích, kde je tento svazek označen za právnickou osobu se specifickým postavením tzv. zájmového sdružení právnických osob (Pařízková, 2008).

Tabulka 1: **Právní formy spolupráce obcí**

Právní forma	Subjekty
Smlouva ke splnění konkrétního úkolu	Pouze obce
Smlouva o vytvoření dobrovolného svazku obcí	Pouze obce
Společná právnická osoba obcí	Pouze obce
Obchodní společnost	FO i PO
Obecně prospěšná společnost	FO i PO
Zájmové sdružení právnických osob	PO
Smlouva o sdružení	FO i PO
Občanské sdružení	FO i PO

Zdroj: Galvasová (2008).

Galvasová (2006) uvádí, že spolupráce mezi obcemi se uskutečňuje zejména:

- Na základě smlouvy uzavřené ke splnění konkrétního úkolu,
- Na základě smlouvy o vytvoření dobrovolného svazku obcí,
- Zakládáním právnických osob dvěma nebo více obcemi.

V prvním případě jde o časově omezenou spolupráci, která vede ke splnění zadaného úkolu. Dobrovolný svazek obcí oproti předcházející smlouvě vzniká za účelem rozsáhlejší a dlouhodobější spolupráce. Založení právnické osoby obcemi se řídí obchodním zákoníkem. Samozřejmě založit právnickou osobu mohou obce nejen mezi sebou, ale i spolu se soukromým subjektem, či se svazkem obcí. Další možná forma spolupráce je např. založení obecně prospěšné společnosti.

Z hlediska formálního přístupu může být spolupráce obcí členěna na tyto úrovně:

- Institucionalizovaná spolupráce,
- Smluvní spolupráce,
- Spolupráce ad hoc.

V popředí zájmu většiny výzkumů spolupráce stojí institucionalizovaná spolupráce. Působí nejzřetelněji na činnost obcí. Toto institucionální zastřešení a existence rozvojových dokumentů umožňuje uskutečnění dlouhodobých a cílených přínosů. Jde o nejčastější formu spolupráce. K budování spolupráce je nezbytná dlouhodobost a stabilita. Právě tyto podmínky jsou naplněny v institucionální formě spolupráce. Konkrétními případy institucionalizované spolupráce jsou:

- Dobrovolné svazky obcí,
- Společenství obcí,
- Příhraniční impulzní centra (GIZ),
- Euroregiony,
- Partnerská města a obce,
- Národní síť zdravých měst České republiky,
- Svaz měst a obcí České republiky,
- Místní agenda 21,
- Místní akční skupiny (MAS).

Smluvní spolupráce je zaměřena konkrétněji. Jejím cílem je obvykle splnění jasně vytyčeného cíle. Nejčastěji jde o:

- Založení společné právnické osoby,
- Zájmová sdružení právnických osob.

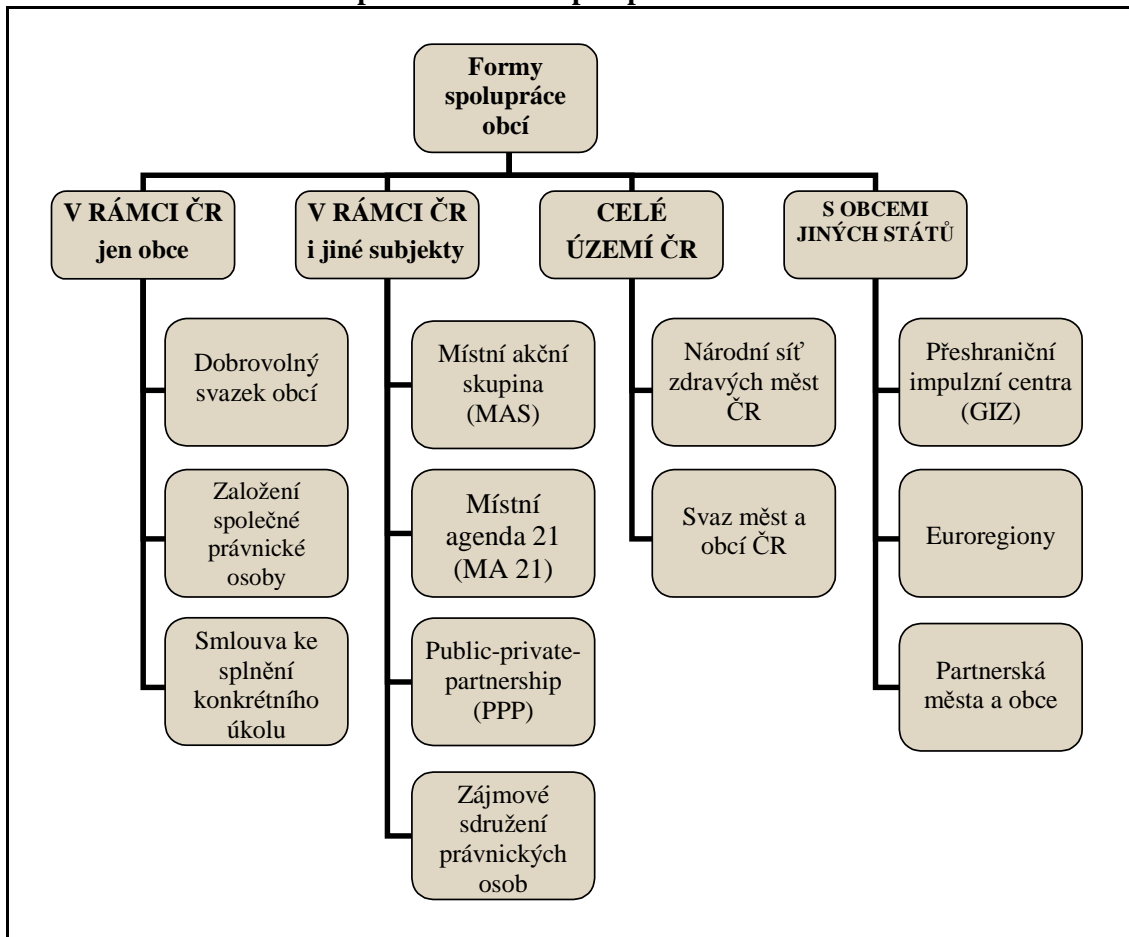
Příležitostná forma spolupráce, která se uskutečňuje podle aktuálních potřeb zúčastněných subjektů, je označena jako ad hoc. Obce můžou k tomuto účelu využít např.:

- Public Private Partnership (PPP),

- Smlouva uzavřená ke splnění konkrétního úkolu.

Z výše uvedeného plyne, že obce mohou při dosahování svých cílů nejefektivnějším možným způsobem, využít některou z rozmanitých možností forem spolupráce. Obec může být současně členem několika takovýchto svazků, přičemž některé se i územně překrývají. Některé formy spolupráce jsou zaměřeny hlavně na rozvoj zvoleného území, výměnu zkušeností a informací mezi oblastmi, atd. Spolupráce se může týkat např. rozvoje cestovního ruchu, v takovém případě však nijak nesouvisí se zabezpečováním veřejných statků. Praktická část této práce se však zaměří na spolupráci obcí v Jihočeském kraji hlavně v oblasti veřejných statků bez účasti soukromého sektoru.

Obrázek 1: Schéma členění způsobů a forem spolupráce

Zdroj: Galvasová (2006).

2.3.3 Dobrovolný svazek obcí

Podle § 50 zákona č. 128/2000 Sb. o obcích jsou předmětem činnosti dobrovolného svazku obcí především následující:

- Úkoly v oblasti školství, sociální péče, zdravotnictví, kultury, požární ochrany, ochrany životního prostředí, cestovního ruchu a péče o zvířata,
- Zabezpečování čistoty obce, správy veřejné zeleně a veřejného osvětlení, shromažďování a odvozu komunálních odpadů, zásobování vodou, odvádění a čištění odpadních vod,
- Zavádění, rozšiřování a zdokonalování inženýrských sítí a systémů veřejné osobní dopravy k zajištění dopravní obslužnosti daného území,
- Úkoly v oblasti ochrany ovzduší, úkoly související se zabezpečením přestavby vytápění nebo ohřevu vody tuhými palivy na využití ekologicky vhodnějších zdrojů tepelné energie v obytných a jiných objektech ve vlastnictví obcí, atd.

Nejčastější forma spolupráce obcí v České republice je právě vytvoření dobrovolného svazku obcí, což je také vnímáno jako nejvhodnější způsob. Tato právnická osoba je založena na principu dobrovolnosti a jejími členy mohou být pouze obce. Dobrovolný svazek obcí vzniká na základě zakladatelské smlouvy, kterou schválí zastupitelstva všech členských obcí. Přílohou smlouvy jsou stanovy, které obsahují nezbytné určení organizační struktury svazku a definují způsob jeho fungování. Svazek musí být zapsán do registru sdružení, aby nabyl vlastní právní způsobilost. K zrušení svazku dochází rozhodnutím členských obcí, ale k jeho definitivnímu zániku dojde až výmazem z registru. Svazek při své činnosti nakládá s majetkem členských obcí, který nepřechází do jeho vlastnictví. Ve stanovách je určeno, jakým způsobem s takovýmto svěřeným majetkem může svazek nakládat, a jak se budou členské obce podílet na úhradě ztráty či na rozdělení zisku. Kontrolu nad činnostmi svazku, pro které byl zřízen, vykonávají členské obce.

Důvodem, který vede obce ke sdružování, je snaha o zlepšení výkonu jejích funkcí a zlepšení možností a podmínek pro realizaci rozvojových záměrů. Obce získávají svým sdružením výhodnější pozici pro spolupráci s podnikatelským a neziskovým sektorem. U některých svazků mohla být důvodem vzniku právní úprava v oblasti poskytování dotací. V 90. letech se počet svazků poměrně rychle zvyšoval, jelikož existence svazku byla podmínkou pro udělení dotací. Některé obce se proto zapojily i do více svazků s různými účely, aby dosáhly splnění svých cílů v odlišných oblastech. Ve svazku je praktikován princip soudržnosti, což pro členské obce znamená, že neprosazují jen své zájmy, ale současně i zájmy a záměry všech ostatních členských obcí. V takovém případě má spolupráce obcí synergický efekt a je dosaženo větších možností realizace projektů, které přinesou následně pozitiva celému svazku. Pozitivem při spolupráci obcí je to, že obce mohou sdružovat své prostředky, aby zajistili spolufinancování i větších projektů. Další výhodou sdružení je zvýšení vlivu těchto obcí.

Jednotlivé svazky sdružující obce na území České republiky mají řadu společných znaků, přesto jde o značně rozmanitou skupinu subjektů. Odlišuje je jejich účel, intenzita a náplň spolupráce. Konkrétními příklady náplně spolupráce je výměna zkušeností, společné poskytování veřejných služeb, realizace projektů, sdružování prostředků atd. Z ekonomického hlediska přináší spolupráce přínosy: úspory, sdružování prostředků ke spolufinancování projektů, společný postup vůči monopolům atd.

K účelu svazků se vztahuje jejich rozlišení na *monotematické svazky* a *mikroregiony*. Mikroregion je pouze jednou z forem svazků obcí, i když se tak často označují všechny. Jde o komplexní rozvojový svazek, který využívá principu soudržnosti na celistvém území. Více obcí v něm propojuje své zájmy a záměry jednotlivých aktivit. Monotematické svazky na rozdíl od mikroregionu vznikají za účelem realizace úzce vymezeného okruhu aktivit. Nejčastěji se vyskytují důvody budování technické infrastruktury, kdy obce spolupracují za účelem pořízení a provozování vodovodu, kanalizace s čističkou odpadních vod, plynofikace, likvidace odpadů apod. Spolu s účelem odlišuje svazky i doba jejich trvání. Monotematické svazky bývají většinou

časově omezeny vzhledem k době realizace daného projektu, zatímco svazky komplexní jsou relativně trvalé a usilují o rozvoj regionu v dlouhodobém měřítku (Galvasová, 2006).

Nejčastější aktivity mikroregionů podle Kolbábkové (2007) jsou:

- Podávání integrovaných projektů pro řešení infrastruktury obcí.
Toto umožňuje malým obcím prostřednictvím sdružování prostředků uskutečnění větších projektů.
- Řešení problémů nahromaděných v předchozích letech, které svým rozsahem a významem přesahují hranice jedné obce.
Ke vzniku svazku vede nutnost nalézt dostatek finančních prostředků nejčastěji na infrastrukturu, plynofikaci, zavádění kanalizace, stavbu čistíren odpadních vod apod.
- Uskutečňování záměrů a naplňování zájmů, které výrazněji ovlivní kvalitu života obyvatel členských obcí.
Toto se vztahuje k potřebám obyvatel v oblasti dopravy, stravování, kultury, vzdělání, sportu, apod.
- Společnou ochranu práv a zájmů při jednání s orgány státní správy, podnikateli, neziskovými organizacemi, správci infrastruktury, atd.
Sdružením dosáhnou obce většího vlivu a mají tak lepší pozici pro vyjednávání s podnikateli. Prostřednictvím sdružování obcí dochází ke sdružení investic a s přispěním státu a zahraničních programů se projekty stávají mnohem reálnějšími.
- Společný postup všech vyjmenovaných v lobování za region.
Základním prvkem pro úspěšnou realizaci projektu je spolupráce ze strany státní správy, místní správy, podnikatelů i občanů.
- Společný postup při územním a investičním plánování a při rehabilitaci venkovského rázu obcí.
- Společné získávání informací potřebných pro další rozvoj území a podávání projektů.
- Výměna zkušeností mezi představiteli obcí a mezi mikroregiony.

2.3.4 Financování spolupráce

Pro dobrovolné svazky obcí je charakteristické schodkové hospodaření. Svazky financují svou činnost především z dotačních zdrojů z jiných úrovní veřejných rozpočtů a z úvěrů (Provazníková, 2009).

Obce mohou finančně přispívat na činnost dobrovolného svazku obcí v rámci vlastních pravomocí. Vztahy obcí a dobrovolných svazků se řídí rozpočtovou skladbou. Obec může také poskytnout svazku půjčku a naopak (Pařízková 2008).

Vajdová (2006) pokládá svazek za legitimního příjemce finanční podpory projektů z různých zdrojů. Základním, pravidelným a často i jediným zdrojem prostředků pro hospodaření svazku je členský příspěvek obcí. Pokud jsou členy malé obce s malými rozpočty, a takovéto svazky převažují, pak má svazek i odpovídající příspěvky. Projekty orientované na rozvoj území, tak nemohou být často financovány z vlastních zdrojů, a svazky jsou závislé na externích aktérech. Nejčastěji jsou jimi kraj, stát nebo Evropská unie.

Pro správnou funkčnost spolupráce je podle Binka (2006) zapotřebí zformulovat finanční strategii. Ta se musí zabývat otázkou nákladů, které při realizaci spolupráce vzniknou, a získávání prostředků na jejich úhradu. Spolupráce bývá spojena s běžnými náklady na společnou činnost a s náklady na realizaci společných projektů. Běžné náklady je možné hradit dvěma způsoby:

- Úhradou z vlastních zdrojů sdružených obcí, které jednorázově či pravidelně přispívají na činnost svazku.
- Úhradou z jiných veřejných a soukromých zdrojů, např. dotace od krajů, státu, fondů, agentur, dotace soukromých sponzorů atd.

Náklady vzniklé při realizaci společných projektů je možné financovat jako běžné náklady, avšak v této oblasti roste význam investorů a finančních institucí. V ČR jsou hlavním zdrojem finančních prostředků pro tuto činnost svazků dotace.

Financování svazků monotematických se zaměřením na budování infrastruktury se zdá jednoznačnější než v případě komplexních rozvojových svazků. V prvním případě spočívá financování v úhradě podílu nákladů na celý projekt. Pro obec je tato forma spolufinancování výhodnější a bezesporu nižší, než kdyby musela realizovat investici sama. U následného provozování společného zařízení se příspěvky odvíjejí od zatížení tohoto zařízení jednotlivými obcemi. Hlavním hlediskem tak může být počet obyvatel obce. V případě druhém – mikroregionů – není otázka financování už tak přehledná. Je nezbytná jistá míra solidarity, jelikož dochází k situacím, kdy užitky obce neodpovídají jejím výdajům v rámci členství v mikroregionu. Obce si musí být vědomy synergického efektu sdružování společných prostředků, který přináší malým obcím možnost dosáhnout na větší dotační prostředky.

2.3.5 Význam spolupráce pro rozvoj obce

Pro obce je efektivní spolupráce klíčovým faktorem jejich rozvoje. Umožňuje jim realizovat rozhodující rozvojové záměry na svěřeném území, připravovat a uskutečňovat rozvojové projekty, které by samostatně pro jednotlivé obce byly prakticky nedosažitelné, umožňuje jim tímto způsobem snížit problémy plynoucí z jejich případné malé populační velikosti či nevýhodné územní odlehlosti. Lze proto tvrdit, že meziobecní spolupráce je těžištěm spolupráce ve veřejné správě. Nasvědčují tomu i neustále se rozvíjející a měnící se struktury této vzájemné spolupráce. Důležitým důvodem pro navazování nejrůznějších forem spolupráce je zájem spolupracujících subjektů racionálně a efektivněji využívat vlastní disponibilní zdroje či prostředky pro dosahování stanovených cílů (Galvasová, 2007).

Mezi nejvýznamnější překážky rozvoje malých obcí patří podle návrhu změny zákona o obcích (2008) tyto:

- snižování úrovně dopravní obslužnosti veřejnou dopravou - dle provedených průzkumů největší problém ztěžující život v menších obcích

- omezená možnost poskytovat služby základní občanské vybavenosti - spolu s možnostmi společenského vyžití druhý největší zápor nízká úroveň vybavenosti technickou infrastrukturou
- rychlý úbytek pracovních míst, omezená příležitost k zaměstnání - nová pracovní místa nevznikají v počtu, který by stabilizoval počet obyvatel, vyšší míra dlouhodobé nezaměstnanosti, nízké příjmy
- nedostatek finančních prostředků pro zajišťování činností spadajících do působnosti obcí, obtížný přístup k úvěrům
- ztížené podmínky pro výkon veřejné správy - s ohledem na zájmy občana je třeba klást důraz na zajištění profesionálního výkonu veřejné správy. Přitom menší obce mají omezené možnosti personálního výběru jak co do počtu, tak i kvality a na zaplacení kvalitnějších úředníků nemají finanční prostředky.

Právě v těchto uvedených nedostatcích by mohla spolupráce představovat pro jejich odstranění a rozvoj obce nezanedbatelný význam. Především nově navrhovaná forma spolupráce – společenství obcí má být pro obce prostředek, jak toho dosáhnout.

2.3.6 Meziobecní spolupráce v Evropě

Podle Vajdové (2006) se v současné době úvahy o spolupráci obcí v České republice částečně opírají o zkušenosti z **Francie**. Francie se svými cca 60 miliony obyvatel žijícími v necelých 37 tis. obcích je opravdu dobrým příkladem země s velkou rozdrobeností obyvatel. Její obce se potýkají s řadou problémů spojenou s jejich velikostí a právě spolupráce mezi obcemi byla vždy využívána k zefektivnění výkonu veřejné správy.

V roce 1992 zavedla vláda zákon, který měl zjednodušit dosavadní formy spolupráce obcí. Byly vytvořeny 3 nové právní formy spolupráce obcí, nicméně se ujala hlavně jedna - *společenství obcí*. Vedle toho bylo stále hojně využíváno i *syndikátů* a *okrsků*, které měly být tímto novým zákonem nahrazeny. Následoval tedy nový zákon o posílení a zjednodušení spolupráce z roku 1999. Ten nabízel opět 3 nové formy spolupráce,

které měly nahradit stávající systém spolupráce. Dosud fungující formy spolupráce se museli změnit na některou z nově zavedených – *městská společenství, společenství aglomerace, společenství obcí*. Těchto forem spolupráce se zbývajícími 8 městskými syndikáty bylo už v roce 2002 2 175 a bylo v nich sdruženo téměř 75 % všech municipalit a taktéž obyvatel země. Zavedení zákona z roku 1999 se považuje za úspěšné zjednodušení meziobecní spolupráce, přičemž role státu v místní veřejné správě spočívá v určování pravidel, uspořádání, procedur spolupráce, do vlastní politiky municipalit se nevměšuje.

Další zemí s velkým počtem malých obcí je **Itálie**, celkem jich má 8 101. Návrhy na slučování obcí se zde nesečkali s kladnou odezvou a identita malých obcí zůstala zachována. Rozdrobenost malých obcí si však vyžádala jejich kooperaci, nejčastější formou spolupráce bylo *sdružení obcí*. Většina obcí je členem alespoň jednoho sdružení, jehož činnost souvisí např. s hospodařením s odpady, dopravou, sociálními službami atd. Podhorské obce v Itálii jsou od roku 1971 povinně sdruženy v cca 350 *sdruženích podhorských obcí*. Dalším významným krokem ke spolupráci obcí se staly v roce 1994 tzv. *územní smlouvy*. Jde o formu dohody mezi obcemi, která má stimulovat rozvojové iniciativy a vyvolat oživení ekonomie na lokální úrovni. Tyto dohody byly nejdříve uvedené do praxe na jihu země, ale dnes už se úspěšně rozšířily po celé Itálii. V roce 2005 už tuto formu spolupráce využívalo zhruba 25 % všech obcí.

Toth (2005) při svém srovnání systému financování jednotlivých zemí EU uvádí strukturu kooperace ve **Francii**. Kromě výše uvedených 3 typů společenství, do kterých se mohou obce sdružovat, uvádí jako fungující formy spolupráce ještě *intermunicipální syndikáty s jedním nebo více posláním a nové metropolitní syndikáty*. Společenství aglomerace (sdružení obcí aglomerace) je vymezeno jako městská oblast s populací nejméně 50 tisíc obyvatel soustředěných okolo města s 15 tisíci obyvateli. Zatímco dřívější formy spolupráce vznikaly zejména za účelem zpracování společných projektů v rámci slučování společných prostředků, současné potřeby vedly ke vzniku nové intermunicipální struktury. Ta může mít rozsáhlé a rozmanité odpovědnosti. Nejčastěji jsou prostřednictvím této struktury prováděné povinnosti místních samospráv, jako je

např. zásobování vodou a likvidace komunálního odpadu. Některé intermunicipální struktury (společenství obcí, městská společenství) mají podle svého statutu své vlastní pravomoci výběru daní. Vlastní daňové příjmy má tak v současné době cca 2 000 intermunicipálních struktur, které sdružují zhruba 37 mil. obyvatel a 20 tisíc municipalit.

Českou republiku spojuje s Francií podobnost ve velkém počtu malých obcí a rovněž podobný historický vývoj, kdy proběhly procesy decentralizace a přenesení odpovědnosti na lokální úroveň. Česká republika se tak může poučit z negativních zkušeností francouzské samosprávy – zastaralý systém domovní daně, komplikovanost reformy čtyř základních daní, na kterých jsou municipality závislé. Současně však můžeme využít některých pozitiv francouzského systému, jako zavedení tzv. dvoustupňové samosprávy (možnost ovlivnění sazby daní ze strany samospráv), což se již do jisté míry děje.

3 Metodika

Hlavním cílem této práce je zhodnotit současný stav a vývoj spolupráce obcí v Jihočeském kraji při zabezpečování místních veřejných statků. Úkolem je provést analýzu spolupráce obcí na daném území podle vybraných hledisek.

Sledovanými hledisky této práce jsou zejména:

- právní forma spolupráce,
- rok počátku spolupráce,
- účel spolupráce,
- důvod spolupráce,
- financování spolupráce obcí.

K analýze vývoje spolupráce slouží vývoj příjmů a výdajů dobrovolných svazků obcí v okresech České Budějovice a Jindřichův Hradec. Dalším pozorovaným ukazatelem u těchto skupin svazků je odvětvové třídění výdajů, což vypovídá o charakteru činností, které tyto svazky vykonávají.

Zdrojem informací o jednotlivých svazcích obcí a dalších formách spolupráce obcí na území Jihočeského kraje jsou hlavně tři online přístupné databáze. Jedním z nich je Ústav územního rozvoje zřízený ministerstvem pro místní rozvoj, který se dlouhodobě věnuje monitoringu mikroregionů České republiky, což zveřejňuje na svých stránkách www.uur.cz. Pojem mikroregion v tomto případě označuje dobrovolný svazek obcí podle zákona č. 128/2000 Sb. o obcích se širším než jednoúčelovým zaměřením, případně zájmové sdružení právnických osob podle občanského zákoníku. Tento monitoring probíhá od roku 2000. Data, které lze z této databáze čerpat jsou hlavně právní forma mikroregionu, rok jeho vzniku, předmět činnosti, seznam členských obcí, dotčené kraje a okresy, počet obyvatel mikroregionu, atd. Také jsou zde uvedeny internetové stránky jednotlivých mikroregionů, jestliže existují. Informace mohou do této databáze vkládat přímo zástupci jednotlivých mikroregionů. V případě, že tak nečiní, snaží se informace doplnit pracovníci ústavu územního rozvoje sami. Použitá

data z tohoto zdroje jsou za rok 2009. Další seznam mikroregionů je dostupný na internetových stránkách Regionálního informačního servisu www.risy.cz. Přehled informací o mikroregionech již není tak rozsáhlý jako u předešlé databáze. Je zde uvedena právní forma spolupráce, rok vzniku, seznam členských obcí, účel spolupráce, odkaz na internetové stránky mikroregionu, atd.

Třetí a nejdůležitější použitou databází týkající se spolupráce obcí je Automatizovaný rozpočtový informační systém ARIS, dostupný na www.info.mfcr.cz/aris/. Tento systém obsahuje informace týkající se mimo jiné hospodaření dobrovolných svazků obcí, a to v rozsahu let 2001 – 2009. Data týkající se příjmů a výdajů svazků, včetně jejich druhového a odvětvového třídění a jejich salda jsou uvedena ve Výkazu pro hodnocení plnění rozpočtu DSO. Sumarizující údaje o výdajích a příjmech dobrovolných svazků obcí jednotlivých okresů jsou zde rovněž uveřejněny, a to v sumářích místně řízeních organizací. Názvy dobrovolných svazků obcí získané z databáze ARIS jsou uváděné ve tvaru podle Českého statistického úřadu. Seznam položek druhového třídění příjmů a výdajů i odvětvového třídění výdajů je vydán vyhláškou č. 323/2002 Sb. přístupnou na internetových stránkách Ministerstva financí České republiky. Přepočet na obyvatele je proveden podle údajů o počtu obyvatel v jednotlivých letech a tyto údaje jsou čerpány z internetových stránek Českého statistického úřadu.

4 Spolupráce obcí v Jihočeském kraji

Praktická část této práce se zabývá vzájemnou spoluprací obcí na území Jihočeského kraje. Pro tyto účely je užito členění Jihočeského kraje na území okresů¹. Jihočeský kraj má 7 okresů a jsou jimi:

- České Budějovice (109 obcí),
- Český Krumlov (46 obcí),
- Jindřichův Hradec (106 obcí),
- Písek (75 obcí),
- Prachatice (65 obcí),
- Strakonice (112 obcí),
- Tábor (110 obcí).

4.1 Právní forma spolupráce

Prvním ze sledovaných ukazatelů vypovídajících o stavu meziobecní spolupráce v Jihočeském kraji je právní forma této spolupráce. Zachycuje to tabulka 2 a 3.

¹ Okres je územní celek odpovídající stupni NUTS 4 v Nomenklatuře územních statistických jednotek, kterou zavedl pro statistické účely Eurostat (statistický úřad Evropské unie) v roce 1988. Vedle toho existuje i soustava LAU zahrnující obce a okresy, ve které okres odpovídá stupni LAU 1.

Tabulka 2: Mikroregiony Jihočeského kraje

Mikroregion	Právní forma	Okres	Počet obcí	Počet obyvatel členských obcí
Bechyňsko	-	Tábor	11	7 442
Blanský les – podhůří	DSO	České Budějovice	20	10 809
Dobrovolný svazek Blanicko-Otavského regionu	DSO	Písek, Strakonice	22	11 903
Dobrovolný svazek obcí „Zlatý vrch“	DSO	Písek, Strakonice	7	3 037
Dobrovolný svazek obcí mezi Vltavou a Otavou	DSO	Písek	14	33 292
Dobrovolný svazek obcí Prachaticko	DSO	Prachatice	7	14 990
Dobrovolný svazek obcí severního Písecka	DSO	Písek	26	10 267
DSO - Peklov	DSO	Strakonice	2	406
DSO - Vodovod Landštejn	DSO	Jindřichův Hradec	10	17 812
DSO Chlum u Třeboně, Staňkov a Hamr	DSO	Jindřichův Hradec	3	2 746
DSO Mikroregion Dačicko	DSO	Jindřichův Hradec	23	19 483
DSO Soběslavsko	DSO	Tábor	13	11 049
Mikroregion „HORNÍ VLTAVA – BOUBÍNSKO“	DSO	Prachatice	13	15 637
Mikroregion Chelčicko-Lhenický svazek obcí	DSO	Prachatice, Strakonice	5	3 296
Mikroregion Jindřichohradecko-DSO Jindřichohradecko	Zájmové sdružení právnických osob	Jindřichův Hradec	17	30 669
Mikroregion Poluška	Zájmové sdružení právnických osob	Český Krumlov	5	1 455
Mikroregion Vlachovo Březí	DSO	Prachatice, Strakonice	18	6 485
Regionální svazek obcí VLTAVA	DSO	Český Krumlov	18	29 595
Sdružení měst a obcí Vltava	DSO	České Budějovice	13	13 933
Sdružení pohr. obcí a měst okr. J. H. se sídlem ve Slavonicích	DSO	Jindřichův Hradec	23	21 473
Sdružení Růže	Zájmové sdružení právnických osob	Č. Budějovice, Č. Krumlov	23	26 050
SO Veselsko	DSO	Č. Budějovice, J. Hradec, Tábor	18	10 163
Střední Pootaví	DSO	Strakonice	15	28 190
Svazek lipenských obcí	DSO	Český Krumlov, Prachatice	14	16 588
Svazek měst a obcí regionu Pomalší	DSO	Č. Budějovice, Český Krumlov	22	19 546
Svazek obcí - TDO Lužnice	DSO	Č. Budějovice, Tábor	24	7 882

Svazek obcí „Pod Horou“ se sídlem v Tučapech	DSO	Tábor	15	4 146
Svazek obcí Blata	DSO	České Budějovice	11	13 424
Svazek obcí Blatenska	DSO	Strakonice	30	15 696
Svazek Obcí Budějovicko - Sever	DSO	České Budějovice	12	14 351
Svazek obcí Dolního Pootaví	DSO	Strakonice	16	28 042
Svazek obcí Lišovsko	DSO	České Budějovice	6	5 596
Svazek obcí mikroregionu Táborsko	DSO	Tábor	14	52 481
Svazek obcí Milevska	DSO	Č. Budějovice, Písek	31	20 028
Svazek obcí Netolicko	DSO	Prachatice	10	4 978
Svazek obcí Podkletí	DSO	Č. Krumlov	6	5 971
Svazek obcí regionu Písecko	DSO	Písek	69	64 068
Svazek obcí regionu Třeboňsko	DSO	Jindřichův Hradec	19	8 412
Svazek obcí Řečicko	DSO	Jindřichův Hradec	4	3 094
Svazek obcí Strakonicka	DSO	Strakonice	7	24 860
Svazek obcí šumavského Podlesí se sídlem v Česticích	DSO	Strakonice	14	5 929
Svazek obcí Věneč	DSO	Prachatice	6	3 130
Svazek obcí Vitorazsko	DSO	Č. Budějovice, J. Hradec	7	8 655
Šumavské podhůří	DSO	Prachatice	3	4 231
Vyšebrodsko	DSO	Český Krumlov	6	5 789

Zdroj: Vlastní zpracování dat z www.uur.cz za rok 2009.

V databázi Ústavu územního rozvoje je 45 mikroregionů, které jsou na území Jihočeského kraje. Další 8 mikroregionů, jichž se týká tabulka 3, přesahují území Jihočeského kraje. Kromě Svazku obcí Radina a Mikroregionu Venkov spadají tyto mikroregiony svou převážnou částí do ostatních krajů České republiky, což je uvedeno vedle Jihočeského okresu, ve kterém se nachází. Také se zde uvádí na kolik obcí a obyvatel Jihočeského kraje se tato spolupráce vztahuje.

Tabulka 3: Mikroregiony přesahující území Jihočeského kraje

Mikroregion	Okres	Právní forma	Počet členských obcí / celkem	Počet obyvatel / celkem
Dobrovolný svazek měst a obcí – Mikroregion Venkov	Tábor, Středočeský kraj a kraj Vysočina	DSO	28 / 31	12713 / 13627
Jemnický mikroregion	J. Hradec, Jihomor. kraj a kraj Vysočina	Zájmové sdružení právnických osob	4 / 30	1846 / 11110
Mikroregion Novoříšsko	J. Hradec, kraj Vysočina	-	1 / 12	214 / 2727
Mikroregion Šumava - západ	Prachatice, Plzeňský kraj	Zájmové sdružení právnických osob	2 / 13	446 / 18144
Mikroregion Telčsko	J. Hradec, kraj Vysočina	DSO	1 / 49	214 / 15196
Sdružení obcí Albrechticka	Č. Budějovice, Morav. kraj	-	1 / 10	138 / 6691
Společenství obcí Čertovo břemeno	Tábor, Středočeský kraj	DSO	5 / 12	3545 / 8459
Svazek obcí Radina	Strakonice, Plzeňský kraj	DSO	9 / 13	1881 / 8637

Zdroj: Vlastní zpracování dat z www.uur.cz pro rok 2009.

Jak již bylo uvedeno výše, všeobecně v praxi nejvyužívanější formou spolupráce obcí je dobrovolný svazek obcí. Toto tvrzení platí i pro Jihočeský kraj. V uvedených 53 mikroregionech jsou právní formy zastoupeny takto:

- Zájmové sdružení právnických osob5x..... 9,43 %;
- Dobrovolný svazek obcí.....45x..... 84,9 %.

U 3 mikroregionů nebyl tento údaj dostupný.

Z předešlých informací v tabulkách vyplývá, že počet členským obcí v mikroregionech se pohybuje v širokém rozmezí od 2 do 69, a od toho se odvíjí i počet zúčastněných obyvatel. Velikost mikroregionu podle počtu obcí souvisí s předmětem jeho činnosti. Všeobecně lze tvrdit, že mikroregiony, založené za účelem koordinování celkového rozvoje území mikroregionu na základě společné strategie a společné propagace mikroregionu v cestovním ruchu, spojují snáze více obcí. Dochází k úsporám nákladů vzhledem k většímu rozsahu aktivit, což přináší obcím nesporné výhody. Mikroregiony

založené hlavně pro jeden účel, kterým bývá nejčastěji vybudování nějaké formy infrastruktury, jako např. kanalizace, jsou menší a zahrnují jen ty obce, kterých se daný problém bezprostředně týká. V tomto případě může docházet k problematickým situacím, když některá obec ze spolufinancované investice nebude mít patřičný užitek. Prakticky tak v těchto menších svazcích obcí spolupracují jen dotčené obce. Pro potřeby další spolupráce dochází ke vzniku nového svazku, ale s jiným uspořádáním členských obcí. Z toho vyplývá, že některé obce vstupují do více svazků obcí, tak aby tato spolupráce uspokojila různé oblasti jejich potřeb.

Aby bylo možno porovnat spolupráci obcí mezi jednotlivými okresy Jihočeského kraje, byla sestavena následující tabulka 4.

Tabulka 4: Členství obcí Jihočeského kraje v mikroregionech

Okres	Četnost členství obcí Jihočeského kraje v mikroregionech								Celkem obcí
	0		1		2		3		
České Budějovice	10	9,2%	92	84,4%	7	6,4%	0	0,0%	109
Český Krumlov	3	6,5%	32	69,6%	11	23,9%	0	0,0%	46
Jindřichův Hradec	26	24,5%	57	53,8%	14	13,2%	9	8,5%	106
Písek	0	0,0%	4	5,3%	63	84,0%	8	10,7%	75
Prachatice	11	16,9%	45	69,2%	9	13,8%	0	0,0%	65
Strakonice	14	12,5%	83	74,1%	14	12,5%	1	0,9%	112
Tábor	8	7,3%	84	76,4%	18	16,4%	0	0,0%	110
Celkem	72	11,6%	397	63,7%	136	21,8%	18	2,9%	623

Zdroj: Vlastní zpracování dat z www.uur.cz pro rok 2009.

Nejvíce obcí, které nejsou členem žádného mikroregionu, se nachází v okrese Jindřichův Hradec (24,5 % obcí). Celkově jde tedy v tomto okrese o nejnižší účast obcí na spolupráci v mikroregionech – 75,5 % obcí. Naopak 100 % obcí je členem mikroregionů v okrese Písek.

Členství obcí v 1 mikroregionu převládá v okresech: České Budějovice (84,4 % obcí), Český Krumlov (69,9 % obcí), Jindřichův Hradec (53,8 % obcí), Prachatice (69,2 % obcí), Strakonice (74,1 % obcí) a Tábor (76,4 % obcí).

Členství obcí ve 2 mikroregionech převládá v okrese Písek (84 % obcí). Příčinou tohoto faktu je existence Svazku obcí regionu Písecko, který se svými 69 členskými obcemi zahrnuje 92 % všech obcí z okresu. Tento mikroregion má rovněž zdaleka nejvyšší počet obyvatel, a to z něj činí největší mikroregion na území Jihočeského kraje.

Členství obcí ve 3 mikroregionech najednou nabývá významnější podoby jen v okrese Jindřichův Hradec (8,5 % obcí) a Písek (10,7 % obcí).

Do Jihočeského kraje patří celkem 623 obcí, z nichž jen 11,6 % nespolupracuje v rámci mikroregionů. Většina (63,7 %) však využívá k uspokojení potřeb svých obyvatel mimo jiné také spolupráci v rámci jednoho mikroregionu.

4.2 Vývoj a důvody vzniku spolupráce

Tabulka 5: Vývoj vzniku mikroregionů v Jihočeském kraji

Rok	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Mikroregiony	1	1	3	0	0	0	0	1	15	6	8	4	7	6

Zdroj: Vlastní zpracování dat z www.uur.cz pro rok 2009.

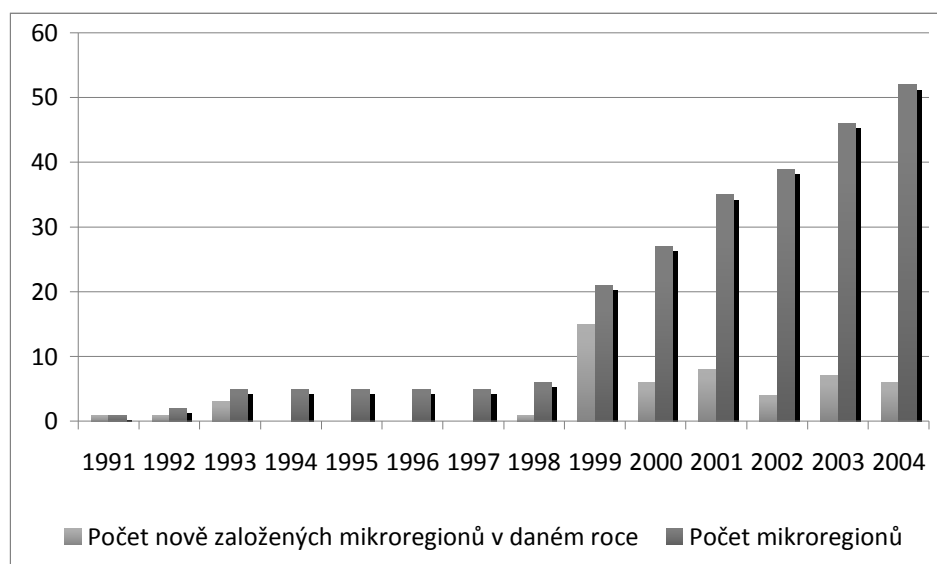
Dalším zkoumaným hlediskem spolupráce obcí v Jihočeském kraji je počátek této spolupráce. Vznik dobrovolných svazků obcí, jako nejvíce zastoupené právní formy spolupráce, byl poprvé umožněn zákonem o obcích č. 367 z roku 1990. Nicméně odezva od obcí nenásledovala okamžitě. Jak vyplývá z tabulky 5, k významnějšímu nárůstu počtu mikroregionů v Jihočeském kraji došlo až v roce 1999. Vzniklo jich 15, což je 28,3 % ze všech. V následujících letech se tato tendence poněkud zpomalila a po roce 2004 údaje nevypovídají o vzniku dalších mikroregionů.

Jedním z hlavních důvodů, který bezesporu vedl zastupitele obcí k vzájemné spolupráci, byly finance. Zdrojem finančních prostředků pro mikroregiony jsou především vklady členských obcí, prostředky získané činností mikroregionu a dotace získané od krajů a různých státních fondů. Mnoho obcí se tak odhodlává ke vzniku institucionalizované formy spolupráce právě proto, aby dohromady splnily podmínky pro získání těchto

dotací. V roce 1997 rozhodla Evropská rada o oficiálním pozvání České republiky ke vstupu do Evropské unie. To se uskutečnilo až v roce 2004. Nicméně získané údaje o spolupráci obcí napovídají, že v tomto meziobdobí došlo k vzniku největšího počtu mikroregionů. Lze se domnívat, že takovýto významný nárůst počtu vznikajících mikroregionů, jaký byl v roce 1999, souvisí s vyjednáváním o vstupu České republiky do Evropské unie. Mnoho obcí tak zareagovalo na možnost získání prostředků z dotačních fondů EU.

V následujícím grafu je zachycen vývoj počtu mikroregionů v Jihočeském kraji v letech 1991-2004.

Obrázek 2: Vývoj počtu mikroregionů v Jihočeském kraji

Zdroj: Vlastní zpracování dat z www.uur.cz pro rok 2009.

Pro porovnání tohoto ukazatele mikroregionů Jihočeského kraje s jiným územím České republiky byl zvolen výzkum Macha (2006), který se týká dobrovolných svazků obcí Jihomoravského kraje. Jak lze vyčíst z tabulky 6, k zakládání dobrovolných svazků obcí docházelo ve významné míře až od roku 1999 a po roce 2004 docházelo naopak k poklesu tohoto jevu. Evidentně se tedy vývoj vzniku svazků v Jihomoravském kraji velmi podobá vývoji vzniku mikroregionů v Jihočeském kraji. Jako hlavní příčina tohoto jevu je uváděn taktéž blížící se vstup České republiky do Evropské unie.

Tabulka 6: Dobrovolné svazky obcí Jihomoravského kraje podle roku založení

Rok vzniku	Počet DSO	Rok vzniku	Počet DSO
1990	0	1998	3
1991	0	1999	6
1992	0	2000	12
1993	1	2001	10
1994	0	2002	12
1995	2	2003	6
1996	1	2004	6
1997	1	2005	3

Zdroj: Mach (2006).

4.3 Vývoj příjmů dobrovolných svazků obcí

Pro účely zkoumání problematiky financování spolupráce byly vybrány údaje o dobrovolných svazcích obcí z okresů České Budějovice a Jindřichův Hradec, které jsou zveřejněny systémem ARIS. V tabulkách 7 a 8 jsou uvedeny příjmy jednotlivých svazků na území vybraných okresů v letech 2001 – 2009. Kvantitativně tyto údaje srovnávat nelze, a proto došlo i k přepočtu dat podle počtu obyvatel členských obcí.

Tabulka 7: Vývoj příjmů dobrovolných svazků obcí okresu České Budějovice (v tis. Kč)

DSO	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Blanský les-Podhůří	457	145	149	267	263	243	643	847	559
Blata Pištín	372	8 877	23 440	10 647	6 789	2 406	3 036	116	314
Budějovicko-Sever	18	196	59	91	194	190	134	175	133
Sdružení měst a obcí Bukovská voda	x	15 456	17 042	16 579	19 196	25 713	19 636	17 598	16 285
Jihočeská centrála cestovního ruchu	773	x	x	x	x	x	x	x	x
Lišovsko	x	x	x	557	176	142	575	144	970
Svazek měst a obcí regionu Pomalší	566	5 032	2 845	4 475	217	1 250	1 021	1 053	957
Sdružení měst a obcí regionu Temelín	118	x	x	x	x	x	x	x	x
Sdružení měst a obcí Vltava	x	136	5 826	3 001	1 395	2 021	1 250	756	4 239
Celkem	2 304	29 842	49 361	35 616	28 231	31 965	26 295	20 689	23 457

Zdroj: Vlastní zpracování dat z databáze ARIS.

Tabulka 8: Vývoj příjmů dobrovolných svazků obcí okresu Jindřichův Hradec (v tis. Kč)

DSO	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Svazek obcí Chlum, Staňkov, Hamr	504	19253	8972	10801	1880	433	401	3499	136
Mikroregion Jindřichohradecko	x	x	84	415	1263	801	858	668	581
Sdružení pro likvidaci kom. odpadu Borek	342	1712	1361	2018	199	4311	1633	3293	3 575
Lužnice	x	x	x	407	180	90	0	1	1 811
Mikroregion Dačicko	x	x	x	53	93	91	680	753	831
Mikroregion Podjavořícko	26	3129	13205	1624	670	245	x	x	x
Mikroregion Řečicko	x	304	8	139	121	623	547	99	641
Plynovod Dolní Němčice	151	1	135	1	2	x	x	x	x
Pohraniční obce okresu J. Hradec	29	26	281	1	75	1191	1040	1190	667
Regionální sdružení obcí se sídlem v J. H.	18	14	9	4	x	x	x	x	x
Svazek obcí regionu Třeboňsko	1384	1498	1583	2022	6752	3687	3487	920	1 595
Svazek obcí Vitorazsko	x	x	x	578	133	2068	39	34	581
Vodovod Březina	4	x	x	x	x	x	x	x	x
Vodovod Hamr	4	13 421	50 282	50 171	71 785	9 951	34 711	18 480	18 930
Vodovod Landštejn	28	31	168	33	33	3 821	4 668	6 566	6 098
Vodovod Řečice	1 152	984	841	912	1 249	1 110	1 032	1 151	1 174
Celkem	3 640	40 372	76 929	69 179	84 436	28 422	49 095	36 655	36 620

Zdroj: Vlastní zpracování dat z databáze ARIS.

Znaménko x v těchto tabulkách je uvedeno v letech, kdy konkrétní svazek neexistoval. Z toho vyplývá, že hned v prvním pozorovaném roce 2001 ukončovaly činnost 2 svazky z okresu České Budějovice – Jihočeská centrála cestovního ruchu a Sdružení měst a obcí regionu Temelín, takže za sledované období se zde hodnotí údaje hlavně za zbylých 7 svazků. V Jindřichohradeckém okrese v roce 2001 také ukončil činnost 1 svazek – Vodovod Březina, takže údaje vypovídají hlavně o činnosti 15 zbylých svazků. Okres Jindřichův Hradec má tedy skoro dvounásobný počet dobrovolných svazků obcí

oproti okresu Českobudějovickému. Okresy však mají téměř shodný počet obcí, České Budějovice 109 a Jindřichův Hradec 106. Pojem mikroregion, jak je užíván v této práci, v sobě neobsahuje úplně všechny dobrovolné svazky obcí. Jednouúčelové svazky obcí nejsou tímto termínem označovány. Počet mikroregionů a dobrovolných svazků se tak od sebe liší. Podle údajů v tabulce 4 je zřejmé, že se 24,5 % obcí z Jindřichohradeckého okresu nijak neúčastní spolupráce v mikroregionech. Z těchto údajů lze usuzovat, že při přibližně stejném počtu obcí v obou okresech, lze dosáhnout dvounásobného počtu dobrovolných svazků v Jindřichohradeckém okrese větším počtem menších svazků. Zejména svazky založené za účelem výstavby vodovodu, kanalizace a plynovodu mají malou základnu členských obcí.

Za účelem porovnání příjmů mezi jednotlivými zkoumanými svazky byly vytvořeny tabulky 9 a 10 s přepočtem těchto příjmů na 1 obyvatele. U svazku Sdružení měst a obcí regionu Temelín, který se týká jen roku 2001, nebyl zjištěn počet obyvatel jeho 86 členských obcí. Průměrné hodnoty na 1 obyvatele jsou tudíž dostupné pro Českobudějovický okres až od roku 2002.

Tabulka 9: Vývoj příjmů svazků na obyvatele v okrese České Budějovice (v Kč)

DSO	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Blanský les-Podhůří	48,9	15,0	14,9	26,1	25,1	22,5	57,7	74,1	47,7
Blata Píštín	29,2	692,0	1 802,6	812,5	510,6	179,3	222,8	8,4	22,8
Budějovicko-Sever	1,3	14,1	4,2	6,5	13,7	13,3	9,2	11,9	8,9
Sdružení měst a obcí Bukovská voda	x	334,2	367,5	357,4	412,5	551,6	422,2	375,8	348,4
Jihočeská centrála cestovního ruchu	3,6	x	x	x	x	x	x	x	x
Lišovsko	x	x	x	100,9	31,8	25,3	100,9	25,1	165,8
Svazek měst a obcí regionu Pomalší	30,6	267,6	149,7	234,6	11,2	63,9	51,6	52,1	46,8
Sdružení měst a obcí Vltava	x	10,0	425,8	222,7	101,0	145,0	90,1	53,7	302,6
Průměr	-	259,6	425,7	292,4	229,1	257,2	210,0	163,3	184,2

Zdroj: Vlastní zpracování dat z databáze ARIS.

Průměrná výše příjmů svazků Českobudějovického okresu na obyvatele je v jednotlivých letech v rozpětí 425,7 – 163,3 Kč. Veškeré tyto výkyvy jsou zapříčiněny právě kolísáním samotných příjmů svazků, jelikož počet jejich obyvatel plynule roste. Maximální hodnoty je dosaženo v roce 2003 svazkem Blata Pištín, jelikož v tom roce přesáhly jejich příjmy 23 mil. Kč. Sdružení měst a obcí Bukovská voda mělo v roce 2006 vyšší příjmy (téměř 26 mil. Kč), ale tento svazek právě díky členství měst má více jak 3krát větší počet obyvatel, což výkyvy tohoto ukazatele tlumí.

Tabulka 10: Vývoj příjmů svazků na obyvatele v okrese Jindřichův Hradec (v Kč)

DSO	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Svazek obcí Chlum, Staňkov, Hamr	173,8	6 788,7	3 230,8	3 879,8	676,4	157,6	131,8	1 281,1	49,8
Mikroregion Jindřichohradecko	x	x	2,7	13,4	40,8	26,0	28,0	21,6	18,8
Sdružení pro likvidaci kom. odpadu Borek	12,9	64,9	51,7	76,5	7,6	163,8	62,0	125,2	136,8
Lužnice	x	x	x	852,6	376,7	189,2	0,1	2,1	3 580,0
Mikroregion Dačicko	x	x	x	2,7	4,8	4,7	35,0	40,0	43,0
Mikroregion Podjavořicko	3,9	487,8	3 572,8	253,0	104,5	38,1	x	x	x
Mikroregion Řečicko	x	95,1	2,5	42,4	36,7	184,9	161,0	28,7	187,3
Plynovod Dolní Němčice	125,9	0,6	116,1	0,5	1,4	x	x	x	x
Pohraniční obce okresu J. Hradec	1,3	1,2	13,1	-	3,5	55,5	48,2	54,7	30,6
Regionální sdružení obcí se sídlem v J. H.	-	0,2	0,1	-	x	x	x	x	x
Svazek obcí regionu Třeboňsko	75,4	82,4	87,5	111,7	371,0	202,6	163,8	50,6	87,8
Svazek obcí Vitorazsko	x	x	x	67,0	15,4	238,9	4,4	3,9	65,6
Vodovod Březina	18,6	x	x	x	x	x	x	x	x
Vodovod Hamr	0,3	1 162,9	4 409,6	4 409,4	6 287,6	874,6	3 057,1	1 638,0	1 689,3
Vodovod Landštejn	1,5	1,7	9,3	1,9	1,8	214,5	262,6	368,9	343,4
Vodovod Řečice	133,2	114,2	97,7	106,0	145,9	129,7	120,8	134,8	138,3
Průměr	3,5	194,5	326,6	259,4	476,3	161,7	284,3	216,7	216,3

Zdroj: Vlastní zpracování dat z databáze ARIS.

Podprůměrné příjmy mají stabilně svazky Blanský les-Podhůří, Budějovicko-Sever a až na jeden rok i Svazek měst a obcí regionu Pomalší a Lišovsko. Nadprůměrných příjmů dosahuje hlavně svazek Sdružení měst a obcí Bukovská voda.

V Jindřichohradeckém kraji se průměrné hodnoty pohybují v intervalu 476,3 – 3,5 Kč na obyvatele. Maximum a minimum průměrné hodnoty kopíruje, stejně jako v předešlém okrese, skutečnou nejvyšší a nejnižší hodnotu příjmů svazků, kterých bylo dosaženo v letech 2005 a 2001. V roce 2001 tak dosáhlo nadprůměrných příjmů 7 svazků z 11, zatímco v roce 2005 pouze 2 z 14. Přestože nejvyšší hodnoty příjmů dosáhl svazek Vodovod Hamr v roce 2005, tak nejvyšší příjmy na obyvatele měl v roce 2002 Svazek obcí Chlum u Třeboně, Staňkov a Hamr.

Následuje rozčlenění příjmů svazků dvou zvolených okresů v jednotlivých letech podle druhového třídění rozpočtové skladby.

Tabulka 11: **Vývoj druhového třídění příjmů svazků okresu Českých Budějovic**
(v % z celkového objemu příjmů v daném roce)

Položka		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Příjmy z poskytování služeb a výrobků	2111	8,73	0,13	0,35	0,31	0,6	1,52	0,93	1,83	0,46
Příjmy z pronájmu ostatních nemovitostí	2132	-	51,45	34,16	45,27	58,46	53,22	77,09	81,07	67,77
Příjmy z úroků	2141	0,60	0,15	0,08	0,27	0,55	0,48	1,14	3,19	1,17
Ostatní nedaňové příjmy	2329	17,05	0,24	0,05	-	-	11,52	0,19	-	-
Neinvestiční převody z Národního fondu	4118	-	7,56	1,17	-	-	-	-	-	-
Neinvestiční přijaté dotace od obcí	4121	48,27	9,48	1,86	2,62	2,08	3,65	8,69	5,14	5,55
Neinvestiční přijaté dotace od krajů	4122	-	-	3,11	4,22	2,36	4,8	6,57	4,85	5,4
Převody z rozpočtových účtů	4134	-	3,35	2,03	-	8,56	0,14	0,06	0,08	0,24
Investiční přijaté dotace ze státních fondů	4213	-	1,30	20,22	9,37	6,03		-	-	0,79
Investiční přijaté dotace od obcí	4221	0,84	10,04	22,6	20,12	17,6	6,89	0,88	1,05	-
Investiční přijaté dotace od krajů	4222	-	8,04	0,61	0,37	-	0,31	2,28	1,84	2,23

Zdroj: Vlastní zpracování dat z databáze ARIS.

Tabulka 12: Vývoj druhového třídění příjmů svazků okresu Jindřichův Hradec
(v % z celkového objemu příjmů v daném roce)

Položka		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Příjmy z poskytování služeb a výrobků	2111	31,55	4,35	1,36	1,61	1,49	7,00	4,31	4,51	4,94
Příjmy z pronájmu ostatních nemovitostí	2132	38,96	7,12	3,12	20,88	16,61	45,12	22,40	41,22	44,30
Příjmy z úroků	2141	8,30	0,82	0,28	0,13	0,15	-	0,39	0,88	0,49
Ostatní nedaňové příjmy	2329	-	0,01	0,03	0,06	13,00	13,6	11,47	4,23	7,89
Neinvestiční převody z Národního fondu	4118	-	-	39,26	0,21	-	-	-	-	-
Neinvestiční přijaté dotace od obcí	4121	2,54	6,72	1,36	2,44	1,01	3,31	1,20	1,33	2,13
Investiční přijaté dotace ze státních fondů	4213	-	35,38	14,51	9,65	4,61	-	2,11	8,81	-
Ostatní investiční dotace ze státního rozpočtu	4216	-	26,55	-	47,71	46,23	-	39,51	-	-
Investiční přijaté dotace od obcí	4221	17,86	12,29	8,77	6,97	7,77	23,75	11,52	29,83	26,66
Investiční přijaté dotace od krajů	4222	-	-	0,65	0,63	0,88	3,34	1,67	6,95	3,36

Zdroj: Vlastní zpracování dat z databáze ARIS.

Tabulky 11 a 12 obsahují procentní vyjádření podílu nejvýznamnějších druhů příjmů svazků obcí na jejich celkovém objemu v daném roce. Jednotlivé položky příjmů odpovídají druhovému třídění rozpočtové skladby.

V jednotlivých letech se příjmy svazků velmi liší. V roce 2005 převyšují příjmy svazků Jindřichohradeckého okresu 23krát příjmy roku 2001. Toto kolísání je spojeno s plánovanými investicemi svazků. V obou okresech svými příjmy významně vyčnívá 1 svazek. Jde o svazky Sdružení měst a obcí Bukovská voda a Vodovod Hamr, které měly v těchto letech značené investice do stavby zařízení spojených se zajištěním pitné vody.

V obou okresech tvoří příjmy podle druhového třídění rozpočtové skladby položky třídy 2 Nedaňové příjmy a třídy 4 Přijaté dotace. Přijatými dotacemi se rozumějí kapitálové příjmy. Mezi nedaňové příjmy, které se pravidelně vyskytují, patří příjmy z poskytování služeb a výrobků, příjmy z úroků a ostatní nedaňové příjmy, které však ani v jednom

okrese netvoří významný zdroj příjmů. V Českobudějovickém okrese tvoří nejvýznamnější část příjmů příjmy z pronájmu ostatních nemovitostí, které se dokonce po 6 let z 9 dostaly přes 50 % všech příjmů. V roce 2008 tvořil tento příjem dokonce přes 80 % příjmů svazků na území okresu České Budějovice. Všechny ostatní položky příjmů tak svým objemem zaostávají. Investiční přijaté dotace ze státních fondů a od obcí jsou jediné další druhy příjmů, které se dostaly přes hranici 20 %. V Jindřichohradeckém okrese však příjmy z pronájmu ostatních nemovitostí překročily jen hranici 40 % příjmů a to během 3 let. Tento rozdíl souvisí s množstvím, hodnotou a výnosností nemovitostí, které mají svazky k dispozici pro účely pronájmu. Těžiště příjmů svazků obcí v Jindřichohradeckém okrese tvoří příjmy třídy 4 - Přijaté dotace. Významné jsou hlavně ostatní investiční dotace ze státních rozpočtů, investiční přijaté dotace ze státních fondů, neinvestiční převody z národního fondu a investiční přijaté dotace od obcí, jelikož tato třída přijatých dotací zahrnuje i vklady samotných členských obcí. Tyto fakta podporují teorii, že hlavním důvodem pro vznik menších svazků na území Jindřichohradeckého kraje byla výhodnější pozice pro získání dotačních prostředků.

Jakými způsoby bude svazek dosahovat příjmů na svou činnost, je upraveno ve stanovách, které jsou přílohou smlouvy o založení svazku obcí. Je zde upraveno vkládání obecního majetku do správy svazků a rovněž pravidla pro poskytování členských příspěvků obcemi. Svazek o těchto příspěvcích účtuje jako o neúčelových dotacích. Nejčastěji se jejich částka odvíjí od počtu obyvatel jednotlivých členských obcí, ale může být odvozena i od užitku, který jednotlivým obcím v budoucnu poplyne. Může být dohodnuta i možnost mimořádných členských příspěvků.

Dalším zajímavým hlediskem vývoje příjmů svazků obcí je vývoj jednotlivých druhů příjmů, což zachycují tabulky 13 a 14. Hodnoty v tabulkách vyjadřují u významných druhů příjmů podíl konkrétního druhu příjmů v daném roce na jeho součtu za celé období 2001 – 2009. Je patrné, že některé druhy příjmů se objevují pravidelně (úroky) a jejich vývoj je rovnoměrnější, nežli je to mu u těch výjimečných (dary).

Tabulka 13: **Vývoj druhů příjmů svazků v okrese České Budějovice**
(v % z druhu příjmů v období 2001 – 2009 celkem)

Položka		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Příjmy z poskytování služeb a výrobků	2111	10,53	2,07	9,07	5,72	8,87	25,43	12,77	19,83	5,70
Příjmy z pronájmu ostatních nemovitostí	2132	-	11,39	12,51	11,96	12,24	12,62	15,06	12,44	11,79
Příjmy z úroků	2141	0,80	2,62	2,35	5,61	8,97	8,82	17,24	37,87	15,72
Ostatní nedaňové příjmy	2329	9,31	1,67	0,57	0,03	0,02	87,21	1,18	-	-
Neinvestiční převody z Národního fondu	4118	-	79,57	20,43	-	-	-	-	-	-
Neinvestiční přijaté dotace od obcí	4121	9,12	23,19	7,53	7,64	4,80	9,55	18,77	8,73	10,66
Neinvestiční přijaté dotace od krajů	4122	-	-	16,61	16,28	7,22	16,61	18,73	10,85	13,70
Převody z rozpočtových účtů	4134	-	21,99	21,98	-	53,07	1,01	0,35	0,36	1,25
Investiční přijaté dotace ze státního rozpočtu	4213	-	2,48	64,01	21,41	10,91	-	-	-	1,18
Ostatní investiční dotace ze státního rozpočtu	4216	3,32	-	3,77	-	7,68	51,48	-	-	33,76
Investiční převody z Národního fondu	4218	-	11,43	8,01	80,55	-	-	-	-	-
Investiční přijaté dotace od obcí	4221	0,07	10,35	38,53	24,74	17,16	7,60	0,80	0,75	-
Investiční přijaté dotace od krajů	4222	-	54,10	6,76	3,00	-	2,25	13,53	8,57	11,79

Zdroj: Vlastní zpracování dat z databáze ARIS.

U některých druhů příjmů je možno pozorovat pozvolný nárůst jejich podílu v letech, např. u příjmů z pronájmu ostatních nemovitostí. Od okamžiku, kdy svazky obcí nabyly těchto nemovitostí, se pochopitelně snaží o udržení alespoň stabilního příjmu, který jim takto plyne. Rovněž na příjmy z poskytování služeb a výrobků se mohou svazky každý rok spoléhat, i když v Českobudějovickém okrese jsou výraznější výkyvy. Příjmy z úroků se samozřejmě odvíjejí od výše vkladu, od hodnoty vlastněných cenných papírů atd. Tento příjem tudíž kolísá podle aktuální potřeby peněz. Investiční i neinvestiční dotace ze státního rozpočtu a od krajů a převody z Národního fondu se vyvíjejí podle účelu, pro který je svazek obdržel. Současně tyto druhy příjmů ovlivňují i vývoj dotací od samotných členských obcí. Pokud svazek realizuje nějakou investici, na kterou získal prostředky z jiných rozpočtů, pak to zvýší i příjmy od jeho členských obcí, které se na té investici musejí také podílet. V Jindřichovradeckém okrese je nejvyšší podíl

investičních dotací od krajů v roce 2008 provázen v tomtéž roce nejvyšším podílem investičních dotací od obcí. V Českobudějovickém okrese takto souvisí nejvyšší podíl investičních dotací ze státního rozpočtu v roce 2003 s nejvyšším podílem investičních dotací od obcí. O rok později je podíl investičních dotací od obcí opět vysoký a současně dochází k nejvyššímu podílu u investičních převodů z Národního fondu.

Tabulka 14: **Vývoj druhů příjmů svazků v okrese Jindřichův Hradec**
(v % z druhu příjmů v období 2001 – 2009 celkem)

Položka	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	
Příjmy z poskytování služeb a výrobků	2111	8,36	12,77	7,59	8,15	9,38	13,43	15,38	11,80	13,14
Příjmy z pronájmu ostatních nemovitostí	2132	1,59	3,22	2,68	16,20	16,02	13,31	12,30	16,58	18,10
Příjmy z úroků	2141	15,80	17,41	11,35	4,81	6,55	8,04	10,11	16,51	9,40
Ostatní nedaňové příjmy	2329	-	0,01	0,10	0,16	45,01	14,40	22,62	6,11	11,58
Přijaté dary na pořízení dlouhodobého majetku	3121	-	-	-	46,88	53,12	-	-	-	-
Neinvestiční převody z Národního fondu	4118	-	-	99,51	0,49	-	-	-	-	-
Neinvestiční přijaté dotace od obcí	4121	1,01	29,72	11,44	18,52	9,52	9,55	6,47	5,25	8,53
Investiční přijaté dotace ze státního rozpočtu	4213	-	35,43	27,68	16,60	9,86	-	2,57	7,86	-
Ostatní investiční dotace ze státního rozpočtu	4216	-	10,40	-	32,11	38,68	-	18,82	-	-
Investiční přijaté dotace od obcí	4221	1,15	8,81	11,99	8,60	11,90	11,13	10,05	19,06	17,31
Investiční přijaté dotace od krajů	4222	-	-	7,02	6,14	10,62	12,36	11,52	35,11	17,22

Zdroj: Vlastní zpracování dat z databáze ARIS.

4.4 Vývoj výdajů dobrovolných svazků obcí

Dalším sledovaným ukazatel vypovídajícím o vývoji spolupráce na území Jihočeského kraje jsou výdaje dobrovolných svazků obcí. Vývoj výdajů v tabulkách 15 a 16 odděluje běžné výdaje od těch kapitálových, které jsou v tmavších řádcích. Kapitálovými výdaji se označují investiční výdaje, tedy výdaje na pořízení věcí a práv s charakterem dlouhodobého majetku.

Tabulka 15: Vývoj výdajů dobrovolných svazků obcí okresu České Budějovice (v tis. Kč)

DSO		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Blanský les-Podhůří	B	426	130	121	266	165	148	181	257	147
	K	-	-	-	-	-	-	429	590	510
Blata Pištín	B	136	3 616	3 063	419	116	194	1 619	67	333
	K	203	-	24 428	10 990	6 712	3 903	-	-	167
Budějovicko-Sever	B	1	204	50	20	260	158	171	141	104
	K	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sdružení měst a obcí Bukovská voda	B	x	11 040	12 858	4 996	7 226	10 732	9 033	8 072	4 453
	K	x	3 758	604	967	17 925	9 223	1 086	9 405	8 950
Jihočeská centrála cestovního ruchu	B	981	x	x	x	x	x	x	x	x
	K	-	x	x	x	x	x	x	x	x
Lišovsko	B	x	x	x	420	179	108	106	109	686
	K	x	x	x	190	-	-	431	-	265
Svazek měst a obcí regionu Pomalší	B	476	4 880	2 303	943	396	1 374	985	1 043	993
	K	100	96	-	3 532	-	125	-	-	-
Sdružení měst a obcí regionu Temelín	B	403	x	x	x	x	x	x	x	x
	K	-	x	x	x	x	x	x	x	x
Sdružení měst a obcí Vltava	B	x	185	2 512	3 123	694	2 135	1 051	647	843
	K	x	-	3 208	-	656	-	218	3	3 689
Celkem	B	2 423	20 056	20 907	10 187	9 037	14 849	13 146	10 336	7 559
	K	303	3 854	28 241	15 680	25 293	13 251	2 164	9 999	13 580
		2 726	23 910	49 147	25 867	34 330	28 099	15 310	20 335	21 139

Zdroj: Vlastní zpracování dat z databáze ARIS; B = běžné výdaje, K = kapitálové výdaje.

Z rozčlenění výdajů na běžné a kapitálové je zřejmé, které svazky se orientují na vybudování nějaké formy infrastruktury. Právě takovéto svazky mají nejvyšší kapitálové výdaje. V Českobudějovickém okrese jde zejména o Blata Pištín, Sdružení měst a obcí Bukovská voda, kde se investiční výdaje objevují soustavně téměř každý rok. V Jindřichohradeckém okrese se tyto investice projevují nejvýznamněji ve svazcích Vodovod Hamr, Svazek obcí Chlum u Třeboně, Staňkov, Hamr, Svazek obcí regionu Třeboňsko, Sdružení pro likvidaci komunálního odpadu Borek. I když se u těchto investičních výdajů jedná o velké částky, nemusejí nutně převažovat nad běžnými výdaji. Ve svazcích Českobudějovického okresu jsou kapitálové výdaje dokonce po většinu let nižší než výdaje běžné. Ve svazcích Jindřichohradeckého okresu je tomu přesně naopak, kapitálové výdaje zde naprosto převládají.

Tabulka 16: Vývoj výdajů dobrovolných svazků obcí okresu Jindřichův Hradec (v tis. Kč)

DSO		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Svazek obcí Chlum, Staňkov, Hamr	B	8	42	605	161	287	220	91	1 544	1 163
	K	2 449	23 005	11 845	10 637	654	34	25	9	-
Mikroregion Jindřichohradecko	B	x	x	63	411	623		854	679	576
	K	x	x	-	-	640	784	-	-	-
Sdružení pro likvidaci kom. odpadu Borek	B	163	475	316	229	275	705	461	475	- 1 000
	K	220	3 822	5 244	-	-	-	1 071	14 644	1 660
Lužnice	B	x	x	x	95	181	1	1	1	2
	K	x	x	x	307	-	90	-	-	-
Mikroregion Dačicko	B	x	x	x	1	91	48	167	157	825
	K	x	x	x	-	-	-	500	573	-
Mikroregion Podjavořicko	B	12	916	2 081	791	411	538	x	x	x
	K	-	364	12 533	968	286	-	x	x	x
Mikroregion Řečicko	B	x	197	7	65	92	598	111	95	641
	K	x	97	-	50	15	-	429	-	-
Plynovod Dolní Němčice	B	5	9	15	6	5	x	x	x	x
	K	-	131	114	5	-	x	x	x	x
Pohraniční obce okresu J. Hradec	B	1 714	199	103	503	21	864	214	821	540
	K	-	108	20	-	-	125	272	-	-
Regionální sdružení obcí se sídlem v J. H.	B	8	1	1	487	x	x	x	x	x
	K	-	-	-	-	x	x	x	x	x
Svazek obcí regionu Třeboňsko	B	978	1 202	1 535	1 478	1 394	1 782	2 259	1 205	1 475
	K	-	-	36	112	8 520	1 638	850	65	173
Svazek obcí Vitorazsko	B	x	x	x	97	1	22	28	3	81
	K	x	x	x	432	165	-	-	-	466
Vodovod Březina	B	2	x	x	x	x	x	x	x	x
	K	128	x	x	x	x	x	x	x	x
Vodovod Hamr	B	7	12	39 419	- 3 876	17 625	2 932	2 395	2 099	1 803
	K	-	13 417	14 029	48 802	59 603	6 980	30 629	13 125	17 304
Vodovod Landštejn	B	3	6	145	9	24	1 432	1 936	2 751	4 237
	K	-	-	-	-	-	753	2 948	770	450
Vodovod Řečice	B	1 388	709	498	428	1 922	1 012	657	782	742
	K	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Celkem	B	4 288	3 767	44 789	882	22 951	10 154	9 176	10 610	11 085
	K	2 796	40 944	43 822	61 312	69 883	10 404	36 723	29 187	20 053
		7 084	44 711	88 611	62 194	92 835	20 558	45 899	39 798	31 137

Zdroj: Vlastní zpracování dat z databáze ARIS, B = běžné výdaje, K = kapitálové výdaje.

Za účelem srovnání výdajů svazků okresů České Budějovice a Jindřichův Hradec, byly tyto údaje přepočteny na 1 obyvatele v tabulkách 17 a 18. Zůstalo zachováno členění na běžné a kapitálové výdaje. V Českobudějovickém okrese se průměrná hodnota celkových výdajů pohybuje v rozmezí 423,8 – 122,3 Kč na obyvatele, viz tabulka 17. Nejvyšší hodnota výdajů na obyvatele dosáhl svazek Blata Pištín u kapitálových výdajů roku 2003, což odpovídá příjmům na obyvatele. V tomto roce je rovněž nejvyšší

průměrná hodnota výdajů na obyvatele, v průměru nejnižší výdaje jsou naopak v roce 2007. Podprůměrné výdaje má svazek Blanský les-Podhůří, Budějovicko-Sever a Lišovsko. Svazek Blata Pištín realizuje nejvyšší kapitálové výdaje a Sdružení měst a obcí Bukovská voda nejvyšší běžné výdaje na obyvatele.

Tabulka 17: Vývoj výdajů svazků na obyvatele v okrese České Budějovice (v Kč)

DSO		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Blanský les-Podhůří	B	4,6	1,3	1,2	2,6	1,6	1,4	1,6	2,2	1,3
	K	-	-	-	-	-	-	3,9	5,2	4,4
Blata Pištín	B	10,7	281,9	235,5	32,0	8,7	14,4	118,8	4,9	24,2
	K	15,9	-	1 878,7	838,8	504,8	290,7	-	-	12,1
Budějovicko-Sever	B	-	1,5	0,4	0,1	1,8	1,1	1,2	1,0	0,7
	K	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sdružení měst a obcí Bukovská voda	B	x	238,7	277,3	107,7	155,3	230,2	194,2	172,4	95,3
	K	x	81,2	13,	20,9	385,2	197,8	23,3	200,9	191,5
Jihočeská centrála cestovního ruchu	B	4,5	x	x	x	x	x	x	x	x
	K	-	x	x	x	x	x	x	x	x
Lišovsko	B	x	x	x	76,2	32,3	19,3	18,6	18,9	117,3
	K	x	x	x	34,5	-	-	75,7	-	45,2
Svazek měst a obcí regionu Pomašší	B	25,8	259,6	121,2	49,4	20,5	70,3	49,8	51,6	48,6
	K	5,4	5,1	-	185,2	-	6,4	-	-	-
Sdružení měst a obcí Vltava	B	x	13,6	185,0	228,3	51,5	154,6	75,5	46,6	60,0
	K	x	-	236,3	-	48,7	-	15,7	0,3	262,4
Průměr		-	208,0	423,8	212,4	278,5	226,1	122,3	160,5	166,0

Zdroj: Vlastní zpracování dat z databáze ARIS, B = běžné výdaje, K = kapitálové výdaje.

V Jindřichohradeckém okrese jsou průměrné hodnoty výdajů svazků na obyvatele v rozpětí 523,6 – 6,9 Kč, viz tabulka 18. Maximální průměr náleží roku 2005, kdy je realizována nejvyšší hodnota výdajů svazkem Vodovod Hamr. Nejnižší průměrná hodnota je v roce 2001. Období výskytu nejnižší a nejvyšší průměrné hodnoty u výdajů tedy odpovídá příjmům. Nejvyšší průměrné výdaje na obyvatele byly rovněž v roce 2002 ve Svazku obcí Chlum u Třeboně, Staňkov a Hamr. Tyto dva zmíněné svazky obcí dosahují vysokých příjmů i výdajů na obyvatele, jelikož dosahují skutečně nejvyšších částek a také proto, že v obou spolupracuje jen po třech obcích. Podprůměrné výdaje mají naopak Svazek obcí Vitorazsko, Regionální sdružení obcí se sídlem v J. Hradci,

Pohraniční obce okresu J. Hradec, Mikroregion Jindřichohradecko a Mikroregion Dačicko a Plynovod Dolní Němčice.

Tabulka 18: Vývoj výdajů svazků na obyvatele v okresu Jindřichův Hradec (v Kč)

DSO		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Svazek obcí Chlum, Staňkov, Hamr	B	2,8	15,0	217,8	57,8	103,1	80,2	29,9	565,3	427,0
	K	845,0	8 111,8	4 265,5	3 820,8	235,4	12,4	8,1	3,2	-
Mikroregion Jindřichohradecko	B	x	x	2,0	13,2	20,1	-	27,8	22,0	18,6
	K	x	x	-	-	20,7	25,4	-	-	-
Sdružení pro likvidaci kom. odpadu Borek	B	6,1	18,0	12,0	8,7	10,4	26,8	17,5	18,0	- 38,3
	K	8,3	144,8	199,0	-	-	-	40,7	556,6	63,5
Lužnice	B	x	x	x	198,3	378,2	1,6	2,0	1,6	4,0
	K	x	x	x	642,8	-	189,1	-	-	-
Mikroregion Dačicko	B	x	x	x	-	4,7	2,5	8,6	8,3	42,6
	K	x	x	x	-	-	-	25,7	30,4	-
Mikroregion Podjavoříčko	B	1,8	142,8	563,0	123,2	64,1	83,6	x	x	x
	K	-	56,7	3 391,0	150,8	44,6	-	x	x	x
Mikroregion Řečicko	B	x	61,7	2,1	19,8	28,0	177,4	32,8	27,7	187,3
	K	x	30,3	-	15,3	4,6	-	126,3	-	-
Plynovod Dolní Němčice	B	4,0	7,3	12,9	4,7	4,4	x	x	x	x
	K	-	111,3	97,4	4,4	-	x	x	x	x
Pohraniční obce okresu J. Hradec	B	79,0	9,2	4,8	23,4	1,0	40,2	9,9	37,7	24,8
	K	-	5,0	0,9	-	-	5,8	12,6	-	-
Regionální sdružení obcí se sídlem v J. H.	B	-	-	-	5,4	x	x	x	x	x
	K	-	-	-	-	x	x	x	x	x
Svazek obcí regionu Třeboňsko	B	53,3	66,1	84,9	81,6	76,6	97,9	106,1	66,3	81,2
	K	-	-	2,0	6,2	468,2	90,0	39,9	3,6	9,5
Svazek obcí Vitorazsko	B	x	x	x	11,2	0,1	2,5	3,2	0,3	9,1
	K	x	x	x	50,0	19,1	-	-	-	52,6
Vodovod Březina	B	10,6	x	x	x	x	x	x	x	x
	K	127,5	x	x	x	x	x	x	x	x
Vodovod Hamr	B	0,6	1,0	3 456,9	- 340,7	1 543,8	257,7	211,0	186,1	160,9
	K	-	1 162,6	1 230,3	4 289,1	5 220,6	613,5	2 697,6	1 163,4	1 544,2
Vodovod Landštejn	B	0,2	0,3	8,1	0,5	1,3	80,4	108,9	154,6	238,6
	K	-	-	-	-	-	42,3	165,9	43,3	25,4
Vodovod Řečice	B	160,5	82,2	57,9	49,7	224,5	118,3	76,9	91,5	87,3
	K	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Průměr		6,9	215,4	376,2	233,2	523,6	117,0	265,8	235,3	183,9

Zdroj: Vlastní zpracování dat z databáze ARIS.

Z předcházejících údajů o výdajích svazků vycházejí následující tabulky 19 a 20, které obsahují procentní vyjádření podílu nejvýznamnějších druhů výdajů na celkovém objemu výdajů svazků v jednotlivých letech.

Tabulka 19: Vývoj druhového třídění výdajů svazků okresu České Budějovice
(v % z celkového objemu výdajů v daném roce)

Položka		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Platy zaměstnanců v prac. poměru	5011	-	-	1,20	2,22	1,69	2,20	4,81	3,50	3,49
Ostatní osobní výdaje	5021	-	-	0,58	1,24	0,83	1,08	2,23	0,46	0,46
Povinné pojistné na SZ	5031	-	-	0,32	0,58	0,44	0,50	1,25	1,02	1,00
Drobný hmotný dlouho. majetek	5137	-	0,14	0,18	0,27	0,43	0,23	0,97	0,96	4,29
Konzultační, porad. a právní služby	5166	-	1,74	4,35	2,70	1,39	5,90	3,42	2,09	3,27
Nákup ostatních služeb	5169	49,29	13,68	3,86	8,60	3,74	3,08	5,49	4,01	3,48
Opravy a udržování	5171	0,02	37,38	15,95	7,92	2,49	8,90	15,97	16,31	7,61
Nájemné za nájem s právem koupě	5178	-	0,49	0,24	1,39	0,37	0,45	2,18	0,86	0,81
Platby daní a poplatků	5362	-	20,34	10,84	4,20	6,36	17,79	30,13	15,39	3,39
Budovy, haly a stavby	6121	-	4,25	54,48	44,2	60,31	39,21	9,91	18,3	18,07
Stroje, přístroje a zařízení	6122	-	10,67	0,53	1,09	1,97	1,16	1,43	3,01	19,75

Zdroj: Vlastní zpracování dat z databáze ARIS.

Druhové třídění výdajů zahrnuje třídu 5 Běžné výdaje a třídu 6 Kapitálové výdaje. Jak je patrné z tabulek 19 a 20 svazky obcí mají běžné výdaje více rozrůzněné do mnoha položek, zatímco položek kapitálových výdajů je využíváno mnohem méně. Nepříliš významná, nicméně naprosto nezbytná část běžných výdajů svazků je vynakládána na platy a ostatní platby za provedenou práci, což souvisí s provozem svazku. Dalšími položkami jsou neinvestiční nákupy a související výdaje, jde především o nákup služeb, drobného dlouhodobého majetku a opravy a udržování. Pak se vyskytují položky neinvestičních transferů a platby do jiných rozpočtů. Mezi nejvýznamnější tohoto druhu patří ve vybraných okresech platby daní a poplatků, které v některých letech tvoří značnou část výdajů svazků. V Českobudějovickém okrese tvoří tyto platby v roce 2007 až 30 % veškerých výdajů.

Kapitálové výdaje dobrovolných svazků obcí se většinou týkají pořízení dlouhodobého hmotného majetku, což splňují i výdaje na pořízení budov, hal a staveb a strojů, přístrojů a zařízení. Odlišnost svazků Českobudějovického a Jindřichohradeckého okresu v oblasti druhového třídění výdajů je zjevná. V Českobudějovickém okrese jsou hlavními druhy výdajů svazků výdaje na nákup ostatních služeb, opravy a udržování a platby daní a poplatků. Maximální podíl kapitálových výdajů byl dosažen v roce 2005 a činil cca 62 %. V Jindřichohradeckém okrese jsou významnějšími běžnými výdaji pouze výdaje na opravy a udržování majetku. Podíl kapitálových výdajů zde dosahuje v roce 2004 až přes 97 %. Větší náklady na platby daní a poplatků svazků Českobudějovického okresu souvisí se strukturou jejich příjmů, kde tvoří značnou část příjmy z pronájmu podléhající zdanění. Naopak příjmy z dotací, které převažují u svazků Jindřichohradeckého okresu, již žádnému zdanění nepodléhají.

Tabulka 20: Vývoj druhového třídění výdajů svazků okresu Jindřichův Hradec
(v % z celkového objemu výdajů v daném roce)

Položka		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Platy zaměstnanců v prac. poměru	5011	-	-	0,17	0,22	0,19	1,36	0,83	1,11	1,40
Ostatní osobní výdaje	5021	-	-	0,30	0,29	0,27	3,01	0,57	0,82	1,07
Povinné pojistné na SZ	5031	-	-	0,08	0,09	0,06	0,73	0,30	0,43	0,50
Drobný hmotný dlouh. majetek	5137	5,93	-	-	-	0,60	2,98	1,98	1,72	3,97
Konzultační, porad. a právní služby	5166	0,10	0,54	0,28	1,25	0,67	1,93	1,58	1,08	2,03
Nákup ostatních služeb	5169	1,78	0,16	0,50	2,06	0,50	6,77	1,22	3,79	5,87
Opravy a udržování	5171	31,17	3,91	42,69	2,34	2,09	5,72	6,21	9,05	16,69
Platby daní a poplatků	5362	3,34	-	-	-	19,01	11,79	4,48	4,55	-
Budovy, haly a stavby	6121	34,57	89,88	48,6	97,8	74,39	46,93	78,18	71,66	7,30

Zdroj: Vlastní zpracování dat z databáze ARIS.

Dalším způsobem analýzy výdajů je vývoj konkrétních druhů v jednotlivých letech stejně jako u příjmů. Podíl druhů výdajů v jednotlivých letech na jejich součtu za období 2001 – 2009 je uveden v tabulce 21 a 22.

Tabulka 21: **Vývoj druhů výdajů svazků v okrese České Budějovice**
(v % z druhu výdajů v období 2001 – 2009 celkem)

Položka		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Platy zaměstnanců v prac. poměru	5011	-	-	12,95	12,58	12,78	13,60	16,19	15,67	16,23
Ostatní osobní výdaje	5021	-	-	16,57	18,56	16,51	17,68	19,81	5,24	5,63
Povinné pojistné na SZ	5031	-	-	12,93	12,54	12,54	11,74	15,91	16,77	17,56
Konzultační, porad. a právní služby	5166	-	5,93	30,50	9,94	6,81	23,64	7,46	5,87	9,87
Nákup ostatních služeb	5169	10,15	24,70	14,32	16,74	9,71	6,53	6,34	5,96	5,55
Opravy a udržování	5171	-	30,36	26,63	6,94	2,91	8,50	8,29	10,92	5,46
Platby daní a poplatků	5362	-	18,14	19,88	4,04	8,14	18,65	17,18	11,31	2,67
Budovy, haly a stavby	6121	-	1,27	33,53	14,27	25,93	13,79	1,90	4,52	4,78
Stroje, přístroje a zařízení	6122	-	28,09	2,85	3,10	7,45	3,60	2,40	6,54	45,98
Investiční půjčené prostředky obcím	6441	-	-	-	-	-	-	-	50,50	49,50

Zdroj: Vlastní zpracování dat z databáze ARIS.

Podíl platů zaměstnanců svazků s minimálními výkyvy roste, což se odvíjí mimo jiné i od růstu minimálního a průměrného platu. Samozřejmě hraje roli i rozsah činností svazků a od toho odvislý potřebný počet pracovníků. S růstem platů roste i povinné pojistné na sociální zabezpečení. Nákup drobného majetku a služeb závisí ryze na potřebách svazků, které se odvíjí od prováděných činností. V Českobudějovickém okrese byly nejvyšší kapitálové náklady v roce 2003, s čímž koresponduje největší podíl výdajů na budovy, haly a stavby. Celkově nejvyšší výdaje v Jindřichohradeckém okrese, které se uskutečnily v roce 2005, jsou rovněž provázeny nejvyšším podílem výdajů na budovy, haly a stavby a také vysokým podílem na platby daní. Vývoj jednotlivých druhů výdajů odpovídá hospodaření svazků obcí, samozřejmě má tendenci k růstu už kvůli růstu cenové hladiny, ale jsou zde i výrazné výkyvy. Pokud svazek

vznikl za účelem výstavby nějakého typu infrastruktury, nemůžou logicky jeho výdaje neustále růst.

Tabulka 22: Vývoj druhů výdajů svazků v okrese Jindřichův Hradec
(v % z druhu výdajů v období 2001 – 2009 celkem)

Položka		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Platy zaměstnanců v prac. poměru	5011	-	-	7,34	6,91	8,80	13,95	19,17	22,12	21,70
Ostatní osobní výdaje	5021	-	-	11,88	8,13	11,16	27,56	11,76	14,60	14,92
Drobný hmotný dlouh. majetek	5137	9,49	-	-	-	12,60	13,83	20,69	15,47	27,92
Konzultační, porad. a právní služby	5166	0,19	6,36	6,50	20,52	16,47	10,49	11,39	11,38	16,69
Nákup ostatních služeb	5169	1,64	0,94	5,72	16,68	6,06	18,15	7,32	19,67	23,81
Opravy a udržování	5171	3,81	3,01	65,21	2,51	3,34	2,03	4,94	6,21	8,96
Převody jiným vlastním fondům	5343	8,55	17,29	15,34	15,78	14,20	13,92	13,92	0,99	-
Platby daní a poplatků	5362	1,34	- 0,70	0,03	-28,75	99,59	13,67	11,67	10,22	- 7,07
Budovy, haly a stavby	6121	0,84	13,75	14,75	20,79	23,65	3,30	12,37	9,77	0,78
Stroje, přístroje a zařízení	6122	-	-	-	-	-	3,46	-	-	96,54

Zdroj: Vlastní zpracování dat z databáze ARIS.

Další údaje vhodné k posouzení vývoje spolupráce obcí se týkají dobrovolných svazků obcí okresu České Budějovice. Tabulka 23 shrnuje běžné, kapitálové a celkové výdaje svazků a jejich vývoj na nejvýznamnější účely. Pro porovnání se zde uvádí stejné údaje za místně řízené organizace tohoto okresu, tedy včetně výdajů svazků. Aby šly tyto údaje porovnat, jsou přepočteny na jednoho obyvatele členských obcí svazků a okresu.

Je patrné, že obce i města Českobudějovického okresu realizují naprostou většinu svých výdajů jiným způsobem než prostřednictvím dobrovolných svazků obcí. Lze se domnívat, že obdobná situace platí i pro zbytek České republiky. Význam svazků z hlediska výdajů na místní veřejné statky a služby tak značně zaostává za uskutečňováním těchto výdajů s využitím jiných možností, jako je spolupráce se soukromým sektorem. Svazky mohou mít velký význam pro poměrně malý počet

obyvatel členských obcí, nicméně v národním měřítku je jejich význam již téměř zanedbatelný. Nejvyšších výdajů okresu na obyvatele a stejně tak i nejvyšších výdajů svazků bylo dosaženo v roce 2003. Nejnižší výdaje svazků byly v roce 2007, kdy byly výdaje okresu celkem 2. nejnižší, takže mezi nimi určitě existuje závislost, ale není to přímá úměra.

Tabulka 23: Vývoj výdajů DSO a místně řízených organizací okresu Č. Budějovice celkem
(v tis. Kč na 1 obyvatele)

DSO celkem	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Běžné výdaje	0,17	0,18	0,08	0,07	0,12	0,10	0,08	0,06
Kapitálové výdaje	0,03	0,24	0,13	0,21	0,11	0,02	0,08	0,11
Celkové výdaje	0,21	0,42	0,21	0,28	0,23	0,12	0,16	0,17
Vodní hospodářství (23)	0,13	0,12	0,05	0,18	0,14	0,08	0,14	0,10
Bydlení, územní rozvoj (36)	0,00	0,21	0,10	0,07	0,03	0,00	0,01	0,01
Ochrana živ. prostředí (37)	-	-	-	-	0,02	-	0,00	0,04
Státní moc, státní správa (61)	0,03	0,03	0,00	0,01	0,01	0,02	-	0,00
Ostatní činnosti (64)	0,00	0,00	0,03	0,00	0,02	0,01	0,00	0,00
Okres celkem								
Běžné výdaje	34,10	39,33	37,18	30,35	32,46	35,19	36,83	36,64
Kapitálové výdaje	5,89	6,32	5,94	5,40	4,91	5,26	6,47	8,81
Celkové výdaje	39,98	45,65	43,11	35,74	37,37	40,45	43,30	45,45
Vodní hospodářství (23)	1,56	1,87	1,78	0,89	1,08	1,53	1,94	1,99
Bydlení, územní rozvoj (36)	2,16	2,89	2,84	2,56	2,09	2,22	1,88	2,91
Ochrana živ. prostředí (37)	1,05	1,02	1,46	1,35	1,21	1,24	1,37	1,42
Státní moc, státní správa (61)	18,78	3,06	2,64	2,55	2,72	2,77	3,00	3,12
Ostatní činnosti (64)	0,52	0,02	0,44	0,69	0,50	0,61	0,48	0,45

Zdroj: Vlastní zpracování dat z databáze ARIS.

4.5 Saldo příjmů a výdajů dobrovolných svazků obcí

Hodnoty příjmů dobrovolných svazků obcí samozřejmě neodpovídají hodnotám jejich výdajů. Během činnosti svazku může docházet ke vzniku kladného výsledku hospodaření, který může být využit v dalších letech. Vytvoření podílu z částky potřebné na plánovaný projekt může být jednou z podmínek pro udělení dotace ve zbylé výši. Do příjmů svazků nejsou započítávány návratné příjmy, mezi něž patří úvěry, půjčky atd. Z toho plyne, že mezi příjmy a výdaji existuje nějaký rozdíl. Pro účely této práce je využita položka salda příjmů a výdajů po konsolidaci, jejíž vývoj ve svazcích okresu České Budějovice a Jindřichův Hradec zachycuje tabulka 24 a 25.

Tabulka 24: Vývoj salda příjmů a výdajů DSO okresu Č. Budějovice po konsolidaci
(v Kč na 1 obyvatele)

DSO	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Blanský les - Podhůří	3,3	1,6	2,8	0,1	9,4	8,8	3,0	-	- 8,4
Blata Pištín	2,6	410,2	-311,6	- 58,2	- 2,9	-125,9	104,0	3,6	- 13,5
Budějovicko-Sever	1,2	- 0,6	0,6	5,1	- 4,6	2,3	- 2,6	2,3	2,0
Sdružení měst a obcí Bukovská voda	x	14,2	77,2	228,9	-128,0	123,5	204,6	2,6	61,7
Jihočeská centrála cestovního ruchu	- 1,0	x	x	x	x	x	x	x	x
Lišovsko	x	x	x	- 9,7	- 0,6	6,0	6,6	6,2	3,3
Svazek měst a obcí regionu Pomaší	- 0,5	2,9	28,5	-	- 9,3	- 12,8	1,8	0,5	- 1,8
Sdružení měst a obcí Vltava	x	- 3,6	7,7	- 9,1	3,3	- 8,2	- 1,4	7,5	- 20,9
Průměr	-	51,6	1,84	80,04	-49,48	31,11	87,73	2,8	18,2

Zdroj: Vlastní zpracování dat z databáze ARIS.

V Českobudějovickém okrese nabývá průměrné saldo svazků na obyvatele záporné hodnoty jen v roce 2005, jinak je vždy kladné. V Jindřichohradeckém okrese nabývá průměr záporné hodnoty v 5 letech, ale nejvyšší průměrné záporné saldo bylo v roce 2003, kdy bylo dosaženo nejvyšších výdajů na obyvatele. V Českobudějovickém okrese dosáhl nejvyššího kladného salda svazek Blata Pištín v roce 2002 a nejvyššího záporného salda tentýž svazek hned o rok později. V Jindřichohradeckém okrese dosáhl nejvyššího kladného salda Svazek obcí Chlum u Třeboně, Staňkov a Hamr v roce 2008 a nejnižšího tentýž svazek v roce 2002.

V Jindřichohradeckém okrese je patrně ze strany svazků k financování více využíváno různých forem úvěrů. Je zde zřejmá návaznost na výši výdajů a příjmů svazků v jednotlivých letech, které těmito údajům předcházejí.

Tabulka 25: Vývoj salda příjmů a výdajů DSO okresu J. Hradec po konsolidaci

(v Kč na 1 obyvatele)

DSO	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Svazek obcí Chlum, Staňkov a Hamr	-663,6	-1338,1	-1252,4	1,2	337,8	65,1	93,8	712,6	-377,3
Mikroregion Jindřichohradecko	x	x	0,7	0,2	-	0,5	0,1	- 0,4	0,1
Sdružení pro likvidaci kom. odpadu Borek	- 1,5	- 98,	-159,4	67,8	65,4	137,0	3,8	-449,5	111,5
Lužnice	x	x	x	11,5	- 1,5	- 1,5	- 2,0	0,5	3576,
Mikroregion Dačicko	x	x	x	2,7	0,1	2,2	0,7	1,2	0,3
Mikroregion Podjavořicko	2,1	288,3	-381,2	- 21,0	- 4,2	- 45,5	x	x	x
Mikroregion Řečicko	x	3,1	0,4	7,3	4,2	7,5	2,0	1,0	-
Plynovod D. Němčice	122,0	-118,	5,8	- 8,7	- 2,9	x	x	x	x
Pohraniční obce okresu J. Hradec	- 77,7	- 13,1	7,3	- 14,	2,5	9,4	25,6	16,9	5,8
Regionální sdružení obcí se sídlem v J. H.	-	0,1	0,1	- 5,4	x	x	x	x	x
Svazek obcí regionu Třeboňsko	22,1	16,3	0,6	23,9	-173,7	14,6	17,8	- 19,2	- 2,9
Svazek obcí Vitorazsko	x	x	x	5,8	- 3,8	- 0,1	1,2	3,5	3,9
Vodovod Březina	-571,6	x	x	x	x	x	x	x	x
Vodovod Hamr	- 0,3	- 0,7	-277,7	461,0	-476,8	3,5	148,5	288,6	- 15,8
Vodovod Landštejn	1,3	1,4	1,2	1,4	0,5	91,8	- 12,1	171,1	79,5
Vodovod Řečice	- 27,3	32,0	39,8	56,2	- 78,6	11,4	43,9	43,3	50,9
Průměr	-3,32	-20,9	-49,59	26,95	-37,22	33,1	18,51	-18,58	32,38

Zdroj: Vlastní zpracování dat z databáze ARIS.

4.6 Účel spolupráce

Dalším pozorovaným ukazatelem spolupráce obcí na území Jihočeského kraje je účel této spolupráce. K vypořádání účelu poslouží odvětvové třídění výdajů dobrovolných svazků obcí dvou zvolených okresů. V případě tabulky 26 a 27 označuje uvedená položka odvětví procentního podílu celkových výdajů.

Odvětví jsou seřazena podle jednotlivých skupin za sebou.

Skupina 1 zahrnuje zemědělství a lesní hospodářství a jak je patrné, činnost svazků se tohoto tématu dotýká spíše výjimečně.

Skupina 2 obsahuje průmyslová a ostatní odvětví hospodářství. Tato skupina obsahuje z hlediska nákladů dobrovolných svazků obcí okresů České Budějovice a Jindřichův Hradec stěžejní činnost a to je odvádění a čištění odpadních vod, nakládání s kaly a zajištění pitné vody. Z Českobudějovického okresu tyto činnosti vykonává Svazek měst a obcí Bukovská voda, z Jindřichohradeckého okresu se jedná o Svazek obcí Chlum u Třeboně, Staňkov a Hamr, Vodovod Březina, Vodovod Hamr, Vodovod Landštejn, Vodovod Řečice.

Skupina 3 představuje výdaje na služby pro obyvatelstvo. Nejvýznamnějšími položkami z této skupiny je územní rozvoj, výstavba místních inženýrských sítí. Tyto činnosti během své existence alespoň jednou zahrnuje do svých výdajů mnoho svazků. Z Českobudějovického okresu se touto činností zabýval svazek Blata Pištín, z Jindřichohradeckého Mikroregion Řečicko, Svazek obcí Vitorazsko, Plynovod D. Němčice. Na územní plánování vynakládal prostředky především Mikroregion Dačicko. Další zahrnutou činností je sběr a svoz komunálních odpadů, na což se zaměřují Jindřichohradecké svazky Sdružení pro likvidaci komunálního odpadu Borek a Svazek obcí regionu Třeboňsko. Této činnosti se v roce 2009 začal věnovat také Českobudějovické Sdružení měst a obcí Vltava.

Tabulka 26: Vývoj odvětvového třídění výdajů svazků okresu České Budějovice
(v % z celkového objemu výdajů v daném roce)

Položka		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Ozdravování hospodářských zvířat, polních a speciálních plodin a zvl. veterinární péče	1014	-	-	-	-	-	-	-	-	0,21
Vnitřní obchod, služby a cestovní ruch	2140	35,98	-	0,87	0,71	-	-	2,81	-	0,33
Silnice	2212	-	0,43	0,75	-	-	1,07	-	0,77	-
Ostatní záležitosti pozemních komunikací	2219	-	18,52	0,11	-	-	-	-	-	-
Pitná voda	2310	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Odvádění a čištění odpadních vod a nakládání s kaly	2321	-	61,89	27,71	24,9	66,23	62,54	65,95	85,4	63,16
Vodohospodářský výzkum a vývoj	2380	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Záležitosti vodních toků a vodohospodářských děl	2339	-	-	-	0,54	-	-	-	-	-
Základní školy	3113	-	-	2,7	-	-	-	-	-	-
Ostatní záležitosti kultury	3319	-	-	-	-	-	-	-	-	0,38
Mezinárodní spolupráce v kultuře, církvích a sdělovacích prostředcích	3391	-	-	-	-	-	-	0,15	-	-
Zájmová činnost v kultuře	3392	-	-	0,03	0,02	-	-	-	0,02	2,72
Ostatní záležitosti kultury, církví a sdělovacích prostředků	3399	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ostatní tělovýchovná činnost	3419	-	-	8,26	1,36	-	-	-	-	-
Ostatní zájmová činnost a rekreace	3429	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Výstavba a údržba místních inženýrských sítí	3633	7,44	-	49,81	44,48	19,56	7,75	-	-	-
Územní rozvoj	3636	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Územní plánování	3635	-	-	-	0,24	0,59	3,47	5,16	2,53	3,77
Komunální služby a územní rozvoj jinde nezařazené	3639	-	0,4	-	-	-	0,02	0,03	3,46	1,22
Ostatní záležitosti bydlení, komunálních služeb a územního rozvoje	3699	-	-	-	1,13	3,44	2,3	2,48	1,75	0,81
Opatření ke snížení produkce skleníkových plynů	3714	-	-	-	-	-	3,56	-	-	-
Sběr a svoz ostatních odpadů	3723	-	-	-	-	-	0,04	-	-	20,06
Prevence vzniku odpadů	3727	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rekultivace půdy po skládkách odpadů apod.	3743	-	-	-	-	-	6,14	-	-	-
Péče o vzhled obcí a veř. zeleň	3745	-	-	-	-	-	-	-	3	4,04

Domovy pro staré občany	4317	-	-	-	13,96	-	-	-	-	-
Sociální pomoc v souvislosti s živ. pohromou nebo požárem	4343	-	-	-	-	-	0,4	3,27	-	-
Ostatní sociální péče a pomoc	4349									
Zastupitelstva obcí	6112	-	1,27	0,43	0,87	0,42	0,66	-	-	-
Činnost místní správy	6171	41,67	12,51	6,94	1,45	1,54	1,86	12,75	-	-
Obecné příjmy a výdaje z finančních operací	6310									
Pojištění funkčně nespecif.	6320	0,26	4,2	2,05	0,03	7,07	0,21	0,28	0,16	0,34
Převody vlastním fondům v rozpočtech územní úrovně	6330									
Ostatní finanční operace	6399									
Ostatní činnosti jinde nezařazené	6409	14,65	0,77	0,35	10,31	1,16	9,98	7,12	2,36	2,95

Zdroj: Vlastní zpracování dat z databáze ARIS.

Skupina 4 obsahuje sociální věci a politiku zaměstnanosti, čímž se zabývá z Českobudějovického okresu Sdružení měst a obcí Vltava, Svazek měst a obcí regionu Pomalší.

Skupina 5 zahrnuje bezpečnost státu a právní ochranu. Vzhledem k tomu, že se tento výdaj vyskytl v roce 2002, se lze domnívat, že se tak stalo v souvislosti s povodněmi v srpnu toho roku. K uskutečnění těchto výdajů došlo ve Sdružení pohraničních obcí a měst okresu Jindřichův Hradec se sídlem ve Slavonicích.

Skupina 6 se týká všeobecné veřejné správy a služeb. Jde hlavně o činnost místní správy, obecné příjmy a výdaje z finančních operací a ostatní činnosti jinde nezařazené. Tyto výdaje se objevují u všech svazků a souvisí se zajištěním jejich chodu.

Tabulka 27: Vývoj odvětvového třídění výdajů svazků okresu Jindřichův Hradec
(v % z celkového objemu výdajů v daném roce)

Položka		2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Vnitřní obchod, služby a cestovní ruch	2140	-	-	0,75	1,38	-	0,61	0,93	-	-
Silnice	2212	-	1,54	13,24	0,8	-	-	-	-	-
Ostatní záležitosti pozemních komunikací	2219	21,37	-	0,02	-	-	3,81	-	0,53	-
Pitná voda	2310									
Vodohospodářský výzkum a vývoj	2380	21,57	31,78	61,04	81,11	66,54	59,26	81,86	48	78,09
Odvádění a čištění odpadních vod a nakládání s kaly	2321	34,68	51,44	13,49	17,85	1,01	1,24	0,25	3,88	3,74
Činnosti knihovnické	3314									
Ostatní záležitosti kultury	3319	0,01	-	0,14	-	1,21	3,43	-	-	1,75
Sportovní zařízení v majetku obce	3412									
Ostatní tělovýchovná činnost	3419									
Využití volného času dětí a mládeže	3421	0,08	0,85	0,18	0,76	0,31	5,33	2,81	0,16	1,12
Ostatní zájmová činnost a rekreace	3429									
Všeobecná ambulantní péče	3511									
Ostatní nemocnice	3522	-	-	-	0,86	-	-	-	-	-
Výstavba a údržba místních inženýrských sítí	3633	0,07	0,31	0,21	0,73	0,97	0,54	0,28	0,22	1,89
Územní rozvoj	3636									
Územní plánování	3635	-	-	-	0,32	0,1	0,23	1,45	1,83	2,65
Komunální služby a územní rozvoj jinde nezařazené	3639	-	-	-	-	-	-	-	1,63	1,83
Sběr a svoz komunálního odpadu	3722									
Sběr a svoz ostatních odpadů	3723	19,21	12,27	8,05	2,76	10,45	11,55	8,61	41,05	14,37
Využívání a zneškodňování komunálních odpadů	3725									
Prevence vzniku odpadů	3727									
Ostatní záležitosti civilní připravenosti a krizové stavy	5299	-	0,33	-	-	-	-	-	-	-
Činnost místní správy	6171	3,01	1,47	0,47	0,93	0,21	0,54	0,06	-	-
Obecné výdaje z finančních operací	6310									
Pojištění funkčně nspecif.	6320	-	-	0,08	0,06	0,12	4,42	1,58	1,53	-6,89
Převody vlastním fondům v rozpočtech územní úrovně	6330									
Ostatní finanční operace	6399									
Finanční vypořádání min. let	6402	-	-	2,06	0,48	-	-	-	-	-
Ost. činnosti jinde nezařazené	6409	-	-	-	-8,04	19,08	9,05	2,16	1,18	1,45

Zdroj: Vlastní zpracování dat z databáze ARIS.

4.7 Charakteristika Svazku obcí Chlum u Třeboně, Staňkov a Hamr

Název: Svazek obcí Chlum u Třeboně, Staňkov a Hamr

Adresa: Chlum u Třeboně 115, 378 04

IČ: 70907366

Jedná se o dobrovolný svazek obcí se 3 členskými obcemi:

- Chlum u Třeboně..... 2 176 obyvatel,
- Staňkov..... 245 obyvatel,
- Hamr 363 obyvatel.

Celkem má svazek 2784 obyvatel.

Zakládajícími obcemi tohoto svazku jsou všechny jeho členské obce. K jeho založení došlo v roce 1999, tedy v roce, kdy v této oblasti došlo k nezanedbatelnému rozvoji meziobecní spolupráce. Bezprostřední příčinou, která vedla představitele těchto obcí k založení dobrovolného svazku obcí, byla jednoznačně snaha o získání státních dotací na společný projekt. Obec Staňkov s malou hustotou osídlení a menším počtem obyvatel se spojila s obcí Hamr a městysem Chlum u Třeboně, kde je naopak obyvatelstvo poměrně hustě soustředěné. Právě hustota lidských sídel a počet obyvatel hrály důležitou roli při posuzování nároku na dotace pro tyto obce. Účelem této spolupráce bylo odvedení odpadních vod z obcí Chlum u Třeboně, Staňkov a Hamr, takže roztroušenost obyvatel po území obce vedla nesporně k vyšším nákladům investice na jednoho obyvatele. Právě tuto nevýhodu se obce snažily zmírnit svou spoluprací. Obce Chlum u Třeboně a Staňkov mají na svém území i množství rekreačních objektů a ubytovacích zařízení sloužících hlavně v letní sezóně rekreativům. Při splnění podmínek pro získání dotace tak hrál roli i přechodný počet obyvatel těchto obcí. Nastavení podmínek přidělování státních dotací zvýhodňovalo v tomto případě svazky obcí. Svazek měl tedy větší pravděpodobnost úspěchu při žádání o dotace, nežli snahy jednotlivých obcí.

Předmětem činnosti svazku po celou dobu jeho trvání je vodní hospodářství. Svazku byla přidělena dotace ve výši 80 % jeho investice, zbylou část hradily obce ze svých prostředků. V roce 2003 byla uvedena do provozu čistírna odpadních vod v katastrálním území obce Hamr, kam jsou odváděny odpadní vody ze všech obcí svazku. Dále byly vybudovány rozvody kanalizace v Chlumu u Třeboně a Staňkově, přečerpávací stanice ve Staňkově, tlaková kanalizace ze Staňkova do Chlumu atd. Obec Hamr získala dotaci na výstavbu kanalizace na svém území nezávisle na svazku obcí, jehož byla členem. Nicméně posléze došlo k napojení této kanalizace na rozvody vybudované právě činností svazku. Činnost svazku pokračuje i nadále, hlavně udržuje veškerá vybudovaná zařízení a stará se o jejich funkčnost. Pro účely dostavby kanalizační sítě ve zbylé části obce Staňkov a městyse Chlum u Třeboně vznikl nový svazek obcí, ve kterém spolupracují už jen tyto dvě obce. Tyto investice nemohou být uskutečněny prostřednictvím již fungujícího svazku obcí, protože se netýkají obce Hamr, která tak nemá zájem se na nich podílet.

Výsledky, kterých se podařilo obcím díky jejich spolupráci dosáhnout, znamenají pro tuto oblast velký přínos. Obce leží v chráněné krajinné oblasti Třeboňsko, která je známá množstvím rybníků. Právě rybníky a k nim přilehlé kempy přitahují do těchto obcí značné množství návštěvníků. Celý region je ekonomicky závislý na cestovním ruchu, převážná část příjmů obyvatelstva je s ním spojena, a ani tyto obce nejsou výjimkou. Zájem turistů o tuto oblast je ale závislý na čistotě místní přírody. Obce tak mají evidentní důvody pro to, aby se zajímaly, co se děje s jejich odpadní vodou. Právě v této oblasti je tak činnost tohoto svazku obcí velmi přínosná nejen pro zvýšení životní úrovně pro místní obyvatele, ale i pro dlouhodobý rozvoj cestovního ruchu a ochranu životního prostředí.

5 Závěr

Hlavním cílem této práce bylo zhodnotit stav a vývoj spolupráce obcí v Jihočeském kraji při zabezpečování místních veřejných statků. Jak je vysvětleno v teoretické části textu, možností spolupráce se obcím nabízí mnoho. V posledních 20 letech však nabývá na důležitosti hlavně dobrovolný svazek obcí jako institucionalizovaná forma meziobecní spolupráce. Teoretická část práce se věnuje taktéž tématu činností, které obce prostřednictvím těchto svazků vykonávají.

Práce analyzuje stav spolupráce mezi obcemi Jihočeského kraje. V první části jsou uvedené některé základní údaje o zdejších mikroregionech, tedy dobrovolných svazcích obcí a zájmových sdruženích právnických osob, které již od svého založení mají víceúčelový charakter. Mikroregiony jsou rozděleny podle okresů, ve kterých působí. Je zřejmé, že spolupráce obcí formou mikroregionů je v Jihočeském kraji poměrně hojně se vyskytující skutečnost. Pouze 11 % obcí tuto možnost spolupráce nevyužívá. Jedná se hlavně o menší obce, které využívají školských, zdravotnických a sociálních zařízení v blízkých obcích a městech. Potřeby jejich obyvatel si nežadají vlastní zajišťování těchto veřejných služeb. Naopak 24,7 % obcí je členem 2 a více mikroregionů najednou. Důvody, které obce vedou k vzájemné spolupráci, souvisí především se snahou zastupitelů obcí o efektivnější uspokojování potřeb obyvatel. Obce mohou dohromady dosáhnout jistých úspor z rozsahu svých aktivit. Obce však nespolupracují jen kvůli společné aktivitě vedoucí ke splnění jejich cílů, ale i pro lepší pozici při získávání finančních prostředků na své investice.

Druhá část praktické práce obsahuje utříděné informace o činnosti dobrovolných svazků obcí na území Jihočeského kraje v letech 2001 – 2009. V oblasti příjmů svazků je nezastupitelný vliv dotací. Hlavně svazky Jindřichohradeckého okresu, které vykazují vysoké kapitálové výdaje, čerpají mnoho prostředků z dotačních fondů. Naopak svazky Českobudějovického okresu prokazují ve svých příjmech větší soběstačnost díky vysokému podílu příjmů z pronájmu nemovitostí. Jednotlivé druhy výdajů svazků souvisí samozřejmě s předmětem činnosti, které tyto konkrétní svazky vykonávají. Ze

srovnání údajů o odvětvovém třídění výdajů svazků těchto dvou okresů vyplývá, že svazky vznikají převážně za účelem společných investic členských obcí. Jedná se o investice do stavby kanalizace, čističky odpadních vod, vodovodu, plynovodu, stavby skládky komunálního odpadu, výstavba místních inženýrských sítí a územního plánování. Další činností svazků je pak následná údržba a provoz těchto zařízení.

Meziobecní spolupráce umožňuje menším obcím uskutečnění investic a projektů, které přesahují hranice jejich vlastních možností. Velkou šanci představuje pro takovéto obce právě získání prostředků formou dotací, bez kterých by se neobešly. Velký význam meziobecní spolupráce pro členské obce zkoumaných dobrovolných svazků je tedy naprosto neoddiskutovatelný. V obcích bylo dosaženo lepších podmínek nejen pro běžný život obyvatel, ale i pro jejich další rozvoj a konkurenceschopnost. Do budoucna lze očekávat, že obce budou i nadále využívat možnosti spolupráce jako prostředek k dosažení jejich prosperity a rozvoje. K zajištění finančních prostředků pro tyto aktivity slouží i zdroje z Evropské unie. Pozitivním krokem k usnadnění přístupu obcí k těmto zdrojům a současně dosažení větších možností rozvoje spolupráce, by bylo zjednodušení současné administrativní agendy a legislativy, která spolupráci obcí provází. Další příležitostí pro rozvoj meziobecní spolupráce je možnost inspirace principy a metodami fungování spolupráce v zahraničí.

6 Summary

This work deals with cooperation of municipalities upon the supply of local public goods. The main goal of this work is to review the status and progress of cooperation of municipalities in the Southbohemian region. This work is divided into three parts. The introductory part is concerned with theoretical information about public goods and the possibilities of cooperation of municipalities in order to supply them. The second part cites the most important information sources and aspects of research which was conducted in the third part. The research deals with the status of cooperation of municipalities in the Southbohemian region from the legal form perspective and the year the cooperation was initiated. The most common form of cooperation is the voluntary association of municipalities. Divisions České Budějovice and Jindřichův Hradec were chosen for a more detailed research of associations. Status and progress of receipts and expenditures of associations, including their purposes, are depicted thereafter. Significant influence of grants on the investments of associations is evident. Achieved results have positive effect for next expansion of municipalities.

Key words:

Municipality, public goods, cooperation of municipalities, voluntary association of municipalities

JEL Code: H41 – Public goods

7 Přehled literatury

Binek, J. *Spolupráce obcí a financování společných aktivit* [online]. Brno: Masarykova univerzita, 2006. [cit. 29. 3. 2010]. Dostupný na WWW:

<<http://www.mmr-vyzkum.cz/INFOBANKA/zaverecna-zprava-projektu-60566.aspx>>.

Galvasová, I. Binek, J. *Faktory efektivity spolupráce obcí* [online]. Společnost pro regionální ekonomické poradenství, 2008. [cit. 15. 01. 2010]. Dostupný na WWW:

<<http://www.garep.cz/publikace/referat-4.pdf>>.

Galvasová, I. a kol. *Spolupráce obcí jako faktor rozvoje* [online]. Společnost pro regionální ekonomické poradenství, 2007. [cit. 15. 1. 2010]. Dostupný na WWW:

<<http://www.garep.cz/publikace/spoluprace-obci-jako-faktor-rozvoje.pdf>>.

Galvasová, I. a kol. *Spolupráce obcí jako faktor rozvoje* [online]. Brno: Garep, 2006. [cit. 29. 3. 2010]. Dostupný na WWW:

<<http://www.mmr-vyzkum.cz/INFOBANKA/zaverecna-zprava-projektu-60566.aspx>>.

Kolbábková, P. *Význam vstupu do sdružení obcí* [online]. Vedoucí bakalářské práce Nunvářová S. Brno: Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta 2007. [cit. 29. 3. 2010]. Dostupné na WWW:

<http://is.muni.cz/th/135265/esf_b/vyznam_vstupu_do_sdruzeni_obci__Kolbabkova_P_avlina.doc>.

Lajtkepová, E. *Veřejné finance*. 2. vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2009. ISBN 978-80-7204-618-8.

Mach, D. *Dobrovolné svazky obcí z pohledu politické geografie* [online]. Vedoucí diplomové práce Fňukal M. Olomouc: Univerzita Palackého, Přírodovědecká fakulta 2006. [cit. 20. 5. 2010]. Dostupné na WWW:

<http://geography.upol.cz/soubory/studium/dp/2006/2006_Mach.pdf>.

Ministerstvo vnitra ČR, Odbor územní veřejné správy. *Návrh nové formy meziobecní spolupráce (pracovní verze)*. [online], [cit.: 7. 11. 2009]. Dostupný na WWW:

<<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sprava/reforma/vecnyzamer.pdf>>.

Ministerstvo vnitra ČR, *Zákon č. 128/2000 Sb. o obcích* [online]. 1. 7. 2006 [cit.: 15. 01. 2010]. Dostupný na WWW:

<http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/sprava/mistni/inf_novelyz/odkaz_01-1.pdf>.

Nejdl, P. Čermák, D. a kol. *Participace a partnerství v místní veřejné správě*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2007. ISBN 978-80-7330-130-9.

Pařízková, I. *Finance územní samosprávy*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2008. ISBN 978-80-210-4511-8.

Peková, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004. 376 s. ISBN 80-7261-086-4.

Peková, J. *Místní rozpočty*. 1. vyd. Praha: VŠE, 1997. 253 s. ISBN 80-7079-704-5.

Peková, J. *Hospodaření obcí a rozpočet*. 1. vyd. Praha: Codex Bohemia, 1997. 296 s. ISBN 80-85963-34-5.

Provazníková, R. *Financování měst, obcí a regionů, teorie a praxe*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2009. 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.

Toth, P. a kol. *Financování obcí – sociálně ekonomický rozvoj systému, výstup z projektu GA ČR 402/03/1235*. Praha: Oeconomica, 2005. 326 s. ISBN 80-245-0957-1.

Vajdová, Z. Čermák, D. Illner, M. *Autonomie a spolupráce: důsledky ustavení obecního zřízení v roce 1990*. 1. vyd. Praha: Sociologický ústav AV ČR, 2006. ISBN 80-7330-086-9.

Seznam tabulek

- Tabulka 1: Právní formy spolupráce obcí
- Tabulka 2: Mikroregiony Jihočeského kraje
- Tabulka 3: Mikroregiony přesahující území Jihočeského kraje
- Tabulky 4: Členství obcí Jihočeského kraje v mikroregionech
- Tabulka 5: Vývoj vzniku mikroregionů v Jihočeském kraji
- Tabulka 6: Dobrovolné svazky obcí Jihomoravského kraje podle roku založení
- Tabulka 7: Vývoj příjmů dobrovolných svazků obcí okresu České Budějovice
- Tabulka 8: Vývoj příjmů dobrovolných svazků obcí okresu Jindřichův Hradec
- Tabulka 9: Vývoj příjmů svazků na obyvatele v okresu České Budějovice
- Tabulka 10: Vývoj příjmů svazků na obyvatele v okresu Jindřichův Hradec
- Tabulka 11: Vývoj druhového třídění příjmů svazků okresu České Budějovice
- Tabulka 12: Vývoj druhového třídění příjmů svazků okresu Jindřichův Hradec
- Tabulka 13: Vývoj druhů příjmů svazků v okresu České Budějovice
- Tabulka 14: Vývoj druhů příjmů svazků v okresu Jindřichův Hradec
- Tabulka 15: Vývoj výdajů dobrovolných svazků obcí okresu České Budějovice
- Tabulka 16: Vývoj výdajů dobrovolných svazků obcí okresu Jindřichův Hradec
- Tabulka 17: Vývoj výdajů svazků na obyvatele v okresu České Budějovice
- Tabulka 18: Vývoj výdajů svazků na obyvatele v okresu Jindřichův Hradec
- Tabulka 19: Vývoj druhového třídění výdajů svazků okresu České Budějovice
- Tabulka 20: Vývoj druhového třídění výdajů svazků okresu Jindřichův Hradec
- Tabulka 21: Vývoj druhů výdajů svazků v okresu České Budějovice
- Tabulka 22: Vývoj druhů výdajů svazků v okresu Jindřichův Hradec
- Tabulka 23: Vývoj výdajů DSO a místně řízených organizací okresu Č. Budějovice
- Tabulka 24: Vývoj salda příjmů a výdajů DSO okresu Č. Budějovice po konsolidaci
- Tabulka 25: Vývoj salda příjmů a výdajů DSO okresu J. Hradec po konsolidaci
- Tabulka 26: Vývoj odvětvového třídění výdajů svazků okresu České Budějovice
- Tabulka 27: Vývoj odvětvového třídění výdajů svazků okresu Jindřichův Hradec

Seznam obrázků

- Obrázek 1: Schéma členění způsobů a forem spolupráce
- Obrázek 2: Vývoj počtu mikroregionů v Jihočeském kraji

Seznam příloh

- Příloha 1: Seznam dobrovolných svazků obcí Jihočeského kraje dle systému ARIS

Příloha 1:

Seznam dobrovolných svazků obcí Jihočeského kraje podle systému ARIS

České Budějovice

Blanský les-Podhůří
Blata Pištín
Budějovicko-Sever
Sdružení měst a obcí Bukovská voda
Jihočeská centrála cestovního ruchu
Lišovsko
Svazek měst a obcí regionu Pomalší
Sdružení měst a obcí regionu Temelín
Sdružení měst a obcí Vltava

Český Krumlov

Svazek lipenských obcí
Mikroregion Polečnice
Podkletí
Regionální svazek obcí Vltava
Svazek obcí Vodovod Křemže
Vyšebrodsko

Jindřichův Hradec

Svazek obcí Chlum u Třeboně, Staňkov a Hamr
Mikroregion Jindřichohradecko - svazek obcí Jindřichohradecko
Sdružení pro likvidaci komunálního odpadu Borek
Lužnice
Mikroregion Dačicko
Mikroregion Podjavořicko
Mikroregion Řečicko - svazek obcí Řečicka
Plynovod Dolní Němčice, Kostelní Vydří a Volfířov
Sdružení pohraničních obcí a měst okresu Jindřichův Hradec se sídlem ve Slavonicích
Regionální sdružení obcí se sídlem v Jindřichově Hradci
Svazek obcí regionu Třeboňsko
Svazek obcí Vitorazsko
Vodovod - Zájmové sdružení obcí Drunče a Březina
Vodovod Hamr
Vodovod Landštejn
Vodovod Řečice

Písek

Dobrovolný svazek obcí Blanicko-Otavského regionu
Svazek obcí Milevska
Svazek obcí regionu Písecko
Dobrovolný svazek obcí Severního Písecka

Dobrovolný svazek obcí mezi Vltavou a Otavou
Zlatý vrch

Prachatice

Mikroregion Horní Vltava – Boubínsko
Mikroregion Lhenicko
Mikroregion Vlachovo Březí
Netolicko
Dobrovolný svazek obcí "Prachaticko"
Věmec

Strakonice

Svazek obcí Blatenska
Svazek obcí Dolního Pootaví
Mikroregion Chelčicko-Lhenický, svazek obcí
Svazek obcí Niva
Svazek měst a obcí okresu Strakonice
Svazek obcí Peklov
Svazek obcí Strakonicka
Svazek obcí Středního Pootaví
Svazek obcí šumavského Podlesí

Tábor

Dobrovolný svazek měst a obcí "Mikroregion Venkov"
Svazek obcí mikroregionu Táborsko
Dobrovolný svazek obcí - Pod horou
Svazek obcí Soběslavsko
Dobrovolný svazek obcí - TDO Lužnice
Veselsko